

Kuvaaja: Lentokuva Vallas Oy

**VANTAAN LÄNSISALMEN GUBBACKAN AUTIOTONTIN
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET VUONNA 2003
V.-P. Suhonen**

Museovirasto, rakennushistorian osasto

**VANTAAN LÄNSISALMEN GUBBACKAN AUTIOTONTIN
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET VUONNA 2003**

V.-P. Suhonen

Museovirasto, rakennushistorian osasto

Yleiskarttapohja © VUOLI & Uudenmaan tiepiiri

Valokuvat © Museovirasto

URN:NBN:fi-fe20041268

SISÄLLYS

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	3
TIIVISTELMÄ	4
1. JOHDANTO	5
2. TUTKIMUSALUEEN YMPÄRISTÖ	5
3. HISTORIAALLINEN TAUSTA	5
4. TUTKIMUSMENETELMÄT	6
5. KAIVAUSHAVAINNOT	8
5.1. KAIVAUSALUE GB1 (170,5 M ²).....	8
5.2. KAIVAUSALUE GB2 (242 M ²).....	15
5.3. KAIVAUSALUE GB3 (121 M ²).....	24
5.4. KAIVAUSALUE GB4 (273 M ²).....	28
5.5. KOEOJAT 1-7 (77 M ²).....	32
5.5.1. Koeoja 1 (18 m ²).....	32
5.5.2. Koeoja 2 (18 m ²).....	32
5.5.3. Koeoja 3 (9,4 m ²).....	33
5.5.4. Koeoja 4 (18 m ²).....	33
5.5.5. Koeoja 5 (8,5 m ²).....	33
5.5.6. Koeoja 6 (2,3 m ²).....	34
5.5.7. Koeoja 7 (3 m ²).....	34
6. YHTEENVETO JA TULOKSET	34
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	36

Liitteet

- Liite 1: Peruskarttaote.
- Liite 2: Yleiskartta, kaivausalueet ja vuoden 2003 mittaukset, 1:500.
- Liite 3: Yleiskartta; kaivausalueet ja vuosien 2002-2003 mittaukset, 1:500.
- Liite 4: Yleiskartta, kaivausalueiden rakenteet, 1:500.
- Liite 5: Diakuvaluettelo.
- Liite 6: Mustavalkokuvalettelo.
- Liite 7: Löytöluettelo.
- Liite 8: Rahat
- Liite 9: a) Palaneet savet; b) pois heitetyt palaneet savet.
- Liite 10: Talteen otetut tiilet.
- Liite 11: Kaivauskartat.
- Liite 12: Yksikkö- ja rakennelomakkeet.
- Liite 13: Piirroksia konservoimattomista rautaesineistä.
- Liite 14: Maanäytteet
- Liite 15: Radiohiilinäytteet

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta:	Vantaa.
Kylä:	Länsisalmi (Vestersundom).
Kohteen laji:	Autioitunut kylätontti.
Ajoitus:	1400- ja 1500-luku.
Peruskartta:	2043 07
Koordinaatit:	Koko muinaisjäännösalueen keskipiste: X=3397 386; Y=6682 990; Kaivausalueen keskipiste: X=3397 340, Y =6682 990.
Tutkimuksen laatu:	Länsisalmen Gubbackan autiotontin arkeologinen pelastuskaivaus.
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, rakennushistorian osasto (MV/RHO)
Kaivauksenjohtaja:	V.-P. Suhonen.
Kenttätyöaika:	23.6.-12.9.2003.
Tutkitun alueen laajuus:	884 m ² .
Rahoittaja:	Ratahallintokeskus ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri (182 000 euroa).
Diapositiivit:	MV/RHO 125357: 1-547.
Mustavalkonegatiivit:	MV/RHO 125356: 1-554.
Löydöt:	KM 2003102: 1-1377.
Rahat:	KM/rahakammio 2003041: 1-4.
Tutkimushistoria	Suhonen, V.-P. 2002: Vantaan Länsisalmen kylän autiotontit. Tutkimusraportti. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.
Aikaisemmat löydöt:	KM 2002090: 1-21.
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto (MV/RHO:A).
Kopiot(4 kpl):	Helsingin kaupungin museo; Vantaan kaupungin museo; Ratahallintokeskus; Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri.
Kaivaushenkilökunta:	Alzheimer, Tanja; Cousin, Pira; Hakanpää, Päivi; Hartta, Anu; Jansson, Jonina; Kankkunen, Markus; Keränen, Anne; Koivisto, Andreas; Koskela, Kirsi; Kämäräinen, Elisa; Kääriäinen, Hanna; Kunnas, Olli; Lehto, Heli; Lillqvist, Donald; Mikkanen, Tiina; Mäki, Riina; Sjöblom, Tommy; Suha, Mikko; Pihlaja, Eeva; Tuominen, Henrik; Väisänen, Riikka; Äikäs, Tiina.

Tiivistelmä

Museoviraston rakennushistorian osasto suoritti 23.6.–12.9.2003 Vantaan Länsisalmen Gubbackassa sijaitsevan autioituneen kylätontin itäosan arkeologisen pelastuskaivauksen. Kaivetun alueen laajuus oli 884 m². Tutkimusalue itäpuoli paljastui 1400-luvulta 1500-luvulle käytössä olleen ryhmäkylän osaksi. Kaivausalueelta löydettiin jäännöksiä viidestä uunillisesta asuinrakennuksesta. Talonpoikien arkielämästä hyvän kuvan antavaan löytöaineistoon kuuluu runsaasti erilaisia rakentamiseen, käsitöihin ja elinkeinoihin liittyviä esineitä.

1. Johdanto

Museoviraston rakennushistorian osasto suoritti 23.6.–12.9.2003 Vantaan Länsisalmen Gubbackassa sijaitsevan autioituneen kylätontin itäosan arkeologisen pelastuskaivauksen. Muinaismuistolain (295/1963) 15 §:n edellyttämät tutkimukset tehtiin sen vuoksi, että paikalle tullaan rakentamaan Vuosaaren sataman maaliikenneyhteyksiin kuuluva eritasoliittymä. Tuhoutumaan tulevan tonttimaan laajuus määritettiin vuoden 2002 syksyllä¹. Kesän 2003 kenttätöiden rahoitus (182 000 euroa) saatiin Ratahallintokeskukselta ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiriltä. Tutkimuksia johti V.-P. Suhonen. Apulaistukijoina olivat Donald Lillqvist ja Päivi Hakanpää. Tutkimusapulaisina toimivat Anu Hartta, Markus Kankunen, Andreas Koivisto, Riina Mäki, Mikko Suha ja Riikka Väisänen.

2. Tutkimusalueen ympäristö

Kehä III:n ja Itäväylän risteyksen luoteispuolella sijaitseva Gubbacka on kahden pellon väliin jäävä metsän peittämä kallioinen mäki-alue. Kasvillisuus muuttuu mäen laelta alarinteille tultaessa kuusimetsästä lehtipuuvaltaiseksi sekametsäksi². Gubbackan etelä- ja luoteispuolella sijaitsevien Länsisalmen kylän autiotonttien kohdalla ja ympärillä näkyy maastossa vanhoja teitä, peltoja, niittyjä ja rakennusten pohjia. Lisäksi mäen päällä on kaivona käytetty lähde³. Gubbackan itäosan halki kulkee etelä-pohjoissuuntainen voimalinja, jonka alapuolista kasvillisuutta on raivattu säännöllisesti.

Vuoden 2003 kesällä tutkittu Gubbackan autiotontti sijaitsee mäen loivalla etelärinteellä pellon ja kallion jyrkänteen välissä. Tontin länsiosa on nykyään lehtipuuvaltaista sekametsää. Tontin itäpuolella oleva kaivausalueen paikka on puolestaan ollut niittynä lähes nykyaikaan saakka. Maasto oli ennen tutkimusten aloittamista edelleen suhteellisen avoin. Ainoastaan siellä täällä kasvoi yksittäisiä pensaita, katajia, mäntyjä, kuusia ja jaloja lehtipuita.

3. Historiallinen tausta

Eräässä kahtena 1600-luvun kopiona säilyneessä kuningas Magnus Erikssonin vuoden 1347 kirjeessä mainitaan Länsisalmi Gudztens by-nimellä⁴. Tekstissä viitataan tuomioihin, jotka on annettu Mats Kettilmundssonin ja Peter Jonssonin ollessa vouteina Itämaassa. Peter Jonsson esiintyy vuosien 1324 ja 1336 välisenä aikana joitakin kertoja Viipurin linnan voutina⁵. Vuoden 1326 keväällä kuollut Mats Kettilmundsson on puolestaan toiminut Suomessa 1320-luvun puolivälin tienoilla⁶. Jos vuoden 1347 lähde on aito, on Länsisalmi varmuudella ollut olemassa jo 1320-luvun keskivaiheilla.

Perinteisen käsityksen mukaan ruotsalaissiirtolaiset alkoivat muuttaa Itä-Uudenmaan rannikolle ns. toisen ristiretken jälkeen 1200-luvun puolivälissä. Myös Länsisalmen kylä on ilmeisesti saanut alkunsa jo 1200-luvulla. Siirtolaiset eivät tulleet täysin asumattomalle

¹ Suhonen 2002.

² Gubbackan metsää harvennettiin maanomistajan toimesta keväällä 2003. Raivausjätettä ei ole poistettu.

³ Useat kaivausalueella vierailleet vanhat paikkakuntalaiset kertoivat asiasta.

⁴ FMU 540. Asiakirja vaatii tarkempaa tutkimusta, sillä kuningas Magnus Eriksson on ollut kirjeen päiväyksen aikana (Porvoo 19.12.1347) todistettavasti Norjassa.

⁵ FMU 320, 321, 332, 344, 355, 440. On mahdollista, että Viipurin linna on ollut Peter Jonssonin hallinnassa jo vuonna 1321 (FMU 299).

⁶ FMU 319, 323, 326, 328-330; REA 37-38

seudulle. Länsisalmen läheltä Sipoosta ja Helsingin Vuosaaresta tehdyt siitepölytutkimukset todistavat rautakauden lopun maanviljelystä⁷. Lisäksi hämäläisten vanhoista yhteyksistä Vuosaaren alueelle, kertoo se, että Hattulan miehet kiistelivät länsisalmelaisten kanssa kalastusoikeuksista vielä 1300-luvulla⁸.

Länsisalmi ilmestyy vuoden 1347 jälkeen seuraavan kerran historiallisiin lähteisiin vasta 1500-luvun puolivälissä. Koska Länsisalmessa on ollut 1540-luvulla 11 tilaa⁹, voidaan taannehtivasti päätellä, että kylä on ollut myöhäiskeskiajalla kohtalaisen suuri. Samaan viittaavat myös vuoden 1543 maakirjan täysveroluvut, joiden perusteella kylässä on saattanut olla jo 1300-luvun lopulla 8 tilaa¹⁰.

Länsisalmen kylän vanhimmat tunnetut tonttimaat on merkitty Samuel Brotheruksen vuonna 1708 piirtämälle kartalle. Ainakin yksi kylän tonteista on jäänyt pois käytöstä jo ennen 1700-luvun alkua. Brotherus on hahmotellut karttansa konseptille Gubbackan eteläosaan vanhan tontin.¹¹ Tämän lisäksi lähiympäristön pellot (Stoor hem åkern, Lill hem åkern), niitty (Öster ången) ja ”riihimäki” (Rijbacka) kantavat nimissään muistoa paikalla ennen olleesta asutuksesta.

Gubbackan eteläpuolisella autiotontilla ei ole vanhojen karttojen perusteella ollut asuinrakennuksia 1700-luvun alun ja 1900-luvun lopun välillä¹². Jonkin verran ihmistoimintaa paikalla on kuitenkin ajanjakson aikana ollut, sillä maastossa on sekä hiekkakuoppa että kalkkilouhos.

4. Tutkimusmenetelmät

Kesän 2003 kenttätöiden yhteydessä pyrittiin tutkimaan mahdollisimman laaja alue eritasoliittymän alle jäävästä Gubbackan autiotontin itäosasta. Päämääränä oli saada tietoa kylän laajuudesta, ajoituksesta, rakenteista ja esineellisestä kulttuurista.

Kenttätyöt aloitettiin autiotontin itäosan kasvillisuuden raivauksella. Kaksi metsuria kaatoi isot lehti- ja havupuut. Kaivaushenkilökunta niitti heinä- ja ruohokasvillisuuden ja poisti sekä pensaita että pienempiä puita. Metsänraivauskonetta käytettiin ainoastaan puiden ja raivausjätteen pois kuljetuksessa. Raivauksen jälkeen voitiin sekä täydentää vuoden 2002 syksyllä tehtyä kartoitusta että valita tutkimuksen kannalta kaikista kiinnostavimmat kohdat.

Gubbackan autiotontin tuhoutumaan tulevaan itäosaan määritettiin neljä kaivausalueita. Kaivausalueet saivat lännestä itään nimet GB1, GB2, GB3 ja GB4. Varsinaisten kaivausalueiden ulkopuolelle avattiin seitsemän koeojaa. Koeojat numeroitiin tekojärjestyksensä mukaisesti numeroilla 1-7. Autiotonttia tutkittiin yhteensä 884 m².

Kaivauksen mittauksissa hyödynnettiin vuoden 2002 kartoituksessa tuotettua aineistoa. Mittauksissa käytetyn valtakunnallisen koordinaatiston pisteet lyhennettiin muotoihin $X=66820\ 83 \rightarrow X=83$ ja $Y=2563\ 517 \rightarrow Y=517$. Kaivausalueella oli kaksi peruslinjaa: itä-

⁷ Sarmaja-Korjonen 1992; Vuorela 1990.

⁸ FMU 540.

⁹ Nyberg 1931, s. 320, bilaga 1.

¹⁰ KA 2936, es 704. Täysverolukujen ajoituksesta ks. Orrman 1979, s. 227, 233.

¹¹ Brotherus 1708.

¹² Länsisalmen kylän 1700- ja 1800-lukujen karttoja: Westermark 1764; Westermark & Bonej 1763 & 1767; Hagström 1776; Hannikainen 1866.

länsisuuntainen linja koordinaattipisteiden 83/517 ja 83/577 välillä ja pohjois-eteläsuuntainen linja koordinaattipisteestä 79/547 koordinaattipisteeseen 105/547.

Mv/Rho dia 125357:368

Kuva 1: Kaivausalueet GB1-3 kasvillisuuden raivauksen jälkeen.
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Suuri osa kaivausalueiden turpeesta ja pintamaasta poistettiin lapiolla ja lastoilla. Ainoa poikkeus oli se, että kaivausalueilta GB3 ja GB4 poistettiin turpeet koneellisesti lukuun ottamatta uunien ja muiden kivirakenteiden kohtia. Pintakerrosten poiston jälkeen kaivamista jatkettiin lastoin ja lapioin ns. yksikkökaivausmenetelmää soveltaen. Lastoin kaivettua maata ei seulottu. Lapioin kaivettu maa seulottiin joko 5 mm:n tai 10 mm:n seulalla. Kukin maayksikkö ja rakenne saivat oman tunnusnumeron. Joka kaivausalueella oli oma kolminumeroinen numerointi, jossa ensimmäinen luku oli alueen koodi. Esimerkiksi alueen GB1 yksiköt ja rakenteet numeroitiin juoksevasti seuraavasti: R101, Y102, R103 jne. Turve ja pintamaa saivat jokaisella alueella numerokseen nollan (Y100, Y200; Y300 ja Y400). Kaivausalueilta piirrettiin tarpeen mukaan taso- ja profiilikarttoja. Havainnot taltiointiin sekä mustavalko- että diafilmille.

Kaivausalueiden uunit ja muut kivirakenteet tutkittiin omina itsenäisinä kokonaisuuksinaan. Uunit pyrittiin purkamaan mahdollisuuksien mukaan vastaavissa osavaiheissa kuin ne oli rakennettu. Koska uunit olivat enemmän tai vähemmän hajonneita, jouduttiin välivaiheina dokumentoimaan myös teknisiä tasoja. Muiden kivirakenteiden kohdalla päätettiin tutkimusmenetelmistä tapauskohtaisesti. Eräissä tapauksissa rakennetta ei purettu täysin, vaan riittävät tiedot hankittiin esim. poikkileikkauksien avulla.

Koeojat 1-5 kaivettiin koneellisesti suoraan puhtaaseen maahan saakka. Ainoastaan tutkimuksen kannalta kiinnostavat profiilit dokumentoitiin. Lisäksi koeojan 4 jätemaakasa seulottiin siinä havaittujen esinelöytöjen vuoksi. Koeojat 6-7 kaivettiin lapiolla ja lastoilla. Koeojien 6-7 tasoja dokumentoitiin tarpeen vaatiessa.

Kaivausalueilta saadut löydöt otettiin talteen yksiköittäin ja ruuduittain (2 x 2 m). Merkittävimmät löydöt (esim. keramiikka, rautaesineet) mitattiin takymetrillä tarkoille paikoilleen.

Kaivauslöydöt talletettiin Kansallismuseon historiallisen ajan kokoelmiin numeroilla KM 2003102: 1-1377. Samalla päänumerolla luetteloiitiin erikseen sekä palaneet savet (:1127–1348) että tiilet (:1349–1377). Pois heitetystä palaneesta savesta tehtiin oma erillinen luettelo. Rahalöydöt sijoitettiin Kansallismuseon rahakammion kokoelmiin numeroilla KM/rahakammio 2003041: 1-4.

Kaivausten kuluessa otettiin rakenteista ja yksiköistä tarpeen mukaan hiili-, puu- ja maanäytteitä. Näytteet mitattiin tarkoille paikoilleen takymetrillä. Näytteistä kiinnostavimmat analysoitiin jälkityövaiheen aikana (ks. liite 14 & 15).

5. Kaivaushavainnot

5.1. Kaivausalue GB1 (170,5 m²)

Kaivausalue GB1 sijoitettiin vuoden 2002 kartoituksen rakennusten 11 ja 12 kohdalle. Kaivausalue ulottui etelästä linjalta X=61 pohjoiseen linjalle X=77 ja lännestä linjalta Y=519 itään linjalle Y=529. Kaivausalue kaivettiin turpeen ja pintamaan (Y100) poiston jälkeen kahdessa eri vaiheessa. Ensin tutkittiin kokonaan koillisosa (GB1a) ja vasta sen jälkeen lounaispuoli (GB1b). Lisäksi kaivausten loppuvaiheessa avattiin itään ruutu 73/529, länteen ruudut 69–72/518 ja etelään kaivausalueen reunalle noin metrin levyinen kaista ruutuihin 59/520–526.

Turpeesta ja pintamaasta (Y100) löydettiin mm. nauvoja, avain, rautarenkaita, fajanssia, punasavikeramiikkaa, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 1-60, 1127–1151). Joukossa oli sekä moderneja löytöjä että joko 1400- tai 1500-luvulle ajoittuvaa punasavikeramiikkaa. Turpeen ja pintamaan (Y100) alaiset yksiköt ja rakenteet olivat pääosin häiriintymättömiä. Ainoastaan kaivausalueen itäpuolen keskivaiheilla olleen nokisen mullan- ja hiekkansekainen saven (Y108) länsipää saattoi olla sekoittunut.

Rakennus GB1/I

Kaivausalueen GB1 eteläpuolella oli noin 6 x 8 metriä laaja rakennuksen pohja (GB1/I). Rakennuksen kaakkoisosassa oli uunin jäännös (R103). Rakennuksen kivijalan osia oli jäljellä etelässä (R114:1), idässä (R127:1) ja pohjoisessa (R127:2). Lisäksi rakennuksen sisäosassa oli sekä lounais-koillisuuntainen (R114:3) että kaakko-luodesuuntainen (R114:2) linja isoja kiviä.

Turpeen ja pintamaan (Y100) poiston jälkeen esille tuli pohjakaavaltaan itään päin kapean suorakulmion muotoinen matala kiviröykkiö. Tältä kohdalta löytyi turpeesta ja pintamaasta (Y100) naula, palanutta savea, luuta, laastia ja kuonaa (KM 2003102: 73-77, 1155-1157). Röykkiön mullan- ja savensekaisessa hiekassa (Y113) olleiden kivien joukossa oli sekä kalkkikiveä että palaneita kiviä. Röykkiön itäpähän hahmottui pohjakaavaltaan u-muotoinen noin 1,4 x 1,8 metriä laaja kivikehä, jonka eteläpuolella oli noin 1,5 x 0,5 metriä laaja maasta ja kivistä koostunut terassi. Kaivauksen edetessä selvisi, että paikalla oli uunin pohja (R103).

Uuni R103 oli perustettu puhtaan maan (Y142) ja värjäntyneen savensekaisen hiekan (Y112) päällä olleelle harmaan ruskealle värjäntyneelle hiekalle (Y131). Harmaan ruskeasta värjäntyneestä hiekasta (Y131) saatiin löytöinä luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 255, 259-262, 1201-1203). Uunin kehässä oli paikoitellen jäljellä kaksi kivi-

kerrosta siten, että isompien kiviä alla ja vierellä oli pienempiä kiviä. Uunin pohjoisseinän kaarrekohdassa oli pienempiä kiviä kuin itä- ja länsiseinissä. Uunin keskellä oli alimpana rakenteena kolme kerrosta pieniä kiviä, joiden välissä oli harmaan ruskeaa värjäätynyttä hiekkaa (Y131). Kaksi alinta kivikerrosta oli tasoissa. Harmaan ruskean värjäntyneen hiekan (Y131) päällä oli punaruskeaa palanutta karkeaa hiekkaa (Y132). Tämän kerroksen vierellä oli pohjoisessa vaalean harmaata savea (Y124), joka jatkui rakennuksen (GB1/I) kivijalkaan (R127:2) saakka. Savikerros saattoi olla uunin edustan kohdalla ollut savettu lattia.

Mv/Rho dia 125357: 69

Kuva 2: Rakennus GB1/I:n itäpäässä sijainnut uuni R103. Taustalla rakennuksen kivijalka R114:1.
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Kaivausalueen GB1 eteläosassa oli noin 5 metriä pitkä isoista kivistä (halk. 0,5 metriä) muodostunut lounais-koillisuuntainen kivijalan katkelma (R114:1). Kivijalan vierellä pohjoisessa oli pienistä kivistä ladottu kiveys (R139). Kiveys (R139) liittyi ilmeisesti rakennuksen pohjaksi loivalle rinteelle tehtyyn terassiin. Sekä kivijalan (R114:1) että kiveyksen (R139) kivien välissä ja alla oli värjäytynyttä savensekaista hiekkaa (Y112), joka oli puhtaan keltaisen hiekan (Y142) päällä. Koko kaivausalueen lounaiskulman ja kaakkoisosan kattaen värjäytyneestä savensekaisesta hiekasta (Y112) saatiin löytöinä mm. nauvoja, veitsi, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 189–201, 1179–1186).

Idässä oli noin 6 metriä pitkä luode-kaakkosuuntainen kivijalan katkelma (R127:1). Ruudun 65/525 koilliskulmassa oli kiviä vierekkäin siten, että kivijalka oli 0,6 metriä leveä. Muualla kivijalka koostui yksittäisistä isoista kivistä. Kivijalan yläosan ympärillä ja osittain myös päällä oli pohjoisessa nokista mullan- ja hiekansekaista savea (Y108) ja etelässä värjäytynyttä savensekaista hiekkaa (Y112). Koko kaivausalueen itäpuolen keskiosan kattaen nokisen mullan- ja hiekansekainen saven (Y108) länsiosa oli sekoittunut.

Nokisesta mullan- ja hiekansekaisesta savesta (Y108) löytyi mm. veitsi, nauvoja, rataskannus, punasavikeramiikkaa, tuluspiitä ja palanutta savea (KM 2003102: 153–178, 1174–1177). Nokisen mullan- ja hiekansekaisen saven (Y108) sekoittuneesta länsiosasta löytyi 1700-luvulle ajoittuvaa punasavikeramiikkaa. Häiriintymättömästä itäosasta saatiin sen sijaan talteen 1500-luvun punasavikeramiikkaa.

Rakennuksen itäpuolen kivijalan (R127:1) pohjoisosan alla oli 0,7 metriä leveä oja (O140), joka oli täyttynyt vaalean ruskealla savella (Y125) ja värjäättyneellä savensekaisella hiekalla (Y112/Y137). Vaalean ruskeasta savesta (Y125) löytyi ojan kohdalta mm. veitsi, nauvoja, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 242, 244–245, 248–249, 273, 1198). Ojan pohjalla oli pohjoisessa vaalean harmaata värjäytynyttä savea (Y121) ja etelämpänä puhdasta keltaista hiekkaa (Y142).

Itäpuolisen kivijalan (R127:1) keskivaiheilla ruudussa 65/525 oli rakennuksen sisään suuntautunut lounais-koillissuuntainen 4,5 metriä pitkä kivilinja (R114:3). Kyseessä saattoi olla joko uunin (R103) rakenne tai väliseinän osa. Kivet olivat vaalean harmaan värjäytyneen saven (Y124) päällä. Kivien ympärillä oli nokista mullan- ja hiekkansekaista savea (Y108) ja värjäytynyttä savensekaista hiekkaa (Y112).

Rakennuksen pohjoisosassa oli seitsemän metrin matkalla kaksi katkelmaa lounais-koillissuuntaisesta kivijalasta (R127:2). Lännessä oli 2 metriä pitkä osa ja idässä 3 metriä pitkä osa. Kivijalassa oli kiviä vierekkäin siten, että se oli leveimmillään 0,6 metriä. Kivijalan itäpään alla oli vaalean ruskealla savella (Y125) täyttynyt oja (O144). Vaalean ruskeasta savesta (Y125) löytyi ojan (O144) kohdalta jääkenkä, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 246–247, 1198). Oja (O144) risteytyi itäpäästään rakennuksen itäpuolisen kivijalan (R127:1) alla kulkeneeseen ojaan (O140) ja jatkui noin metrin itään päin hiukan pohjoisen suuntaan kääntyen. Risteyskohdassa oli ojan (O144) pohjalla noin puolen metrin matkalla maatumutta puuta vaalean harmaan saven (Y121) päällä. Ojan (O144) länsipää ei ollut yhtä selvä kuin itäpää.

Mv/Rho dia 125357: 35

Kuva 3: Rakennus GB1/I perustusten alaiset ojat (O138, O140, O144).
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Ojasta 140 kivijalan R114:2 kivien alta löytyneestä hiiltyneestä puusta otetun radiohiilinäytteen (nro 44) tulos on 730 ± 45 BP (liite 15). Ajoitus on kalibroitu (Stuiver et al. 1998, OxCal v.3.9): 68,2% probability 1240AD(65,9%)1300AD, 1370AD(2,3%)1380AD; 95,4% probability 1210AD(84,4%)1320AD, 1350AD(11%)1390AD.

Rakennuksen GB1/I länsipuolisesta kivijalasta ei havaittu merkkejä. Sen sijaan kivijalan todennäköiseltä paikalta löydettiin värjäytyneitä savensekaista hiekkaa (Y112) täynnä ollut puhtaaseen keltaiseen hiekkaan (Y142) kaivettu luode-kaakkosuuntainen oja (O138). Ojan pohjalla oli kiviä.

Rakennus GB1/II

Turpeen ja pintamaan (Y100) poiston jälkeen tuli kaivausalueen GB1 koilliskulmasta esille pohjakaavaltaan suorakaiteenmuotoinen noin 6,5 x 4,5 metriä laaja isojen kulmakivien rajaama matala kiviröykkiö. Röykkiön kivet olivat noen- ja hiekkansekaisessa savessa (Y111). Röykkiön päällä oli hajonnut tiili. Röykkiön pohjoisosassa sijainnut isojen kivien rajaama pieniä kiviä täynnä ollut 2 x 2 metriä laaja pohjakaavaltaan nelikulmainen alue paljastui kaivauksen edetessä uuniksi (R101). Uunin arinan pohjan päälle oli kaatunut ladottu kiviseinä (R101:1). Seinän kivien välissä oli palanutta savea ja lohkotuja kiviä. Laastimuurauksesta ei ollut mitään merkkejä.

Uunin R101 keskuksen päällä ja ympärillä noen- ja hiekkansekaisessa savessa (Y111) olleita kiviä poistettaessa saatiin löytöinä mm. hioinkivi, naula, palanutta savea ja 1500-luvulle ajoittuva punasavikeramiikkapadan jalka (KM 2003102: 179–188, 1178).

Uunin R101 keskuksen sisäpuolen kivet olivat ylempänä tummassa savensekaisessa mullassa (Y118) ja alempana läikikkäässä hiekkansekaisessa savessa (Y119). Tumma savensekainen multa (Y118) ulottui uunin keskuksen pohjoispuolelle. Uunin eteläseinän edustalla ja keskusosan pohjalla oli läikikkäässä hiekkansekaisessa savessa (Y119) lounaiskoillissuuntaisten puiden jäännöksiä (R101:2). Uunin seinät oli perustettu läikikkään hiekkansekaisen savon (Y119) päälle. Läikikäs hiekkansekainen savi (Y119) kiersi uunia idästä ja pohjoisesta. Pohjamaana oli uunin pohjoispuolella kellanharmaa hiesunsekainen savi (Y130) ja etelämpänä vaalean harmaa savi (Y121).

Mv/Rho dia 125357: 42

Kuva 4: Rakennus GB1/II:n uunin R101 keskusosan päälle kaatunut ladottu seinä.
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Tummasta savensekaisesta mullasta (Y118) löytyi luuta, kuonaa ja palanutta savea (KM 2003102: 207–211, 1188). Läikikkästä hiekkansekaisesta savesta (Y119) saatiin talteen

mm. tuluspiitä, nauvoja, punasavikeramiikkaa ja palanutta savea (KM 2003102: 212–231, 1189–1191). Punasavikeramiikka ajoittuu 1400- ja 1500-luvuille.

Uunin R101 vierellä idässä oli noin 0,8 x 0,7 metriä laaja kuoppa (Ku135), johon oli ladottu pieniä kiviä (R134). Kuopan (Ku135) täytteenä olleesta läikikkäästä hiekansekaisesta savesta (Y119) löytyi rautalevy, naula ja palanutta savea (KM 2003102: 232-233). Kuopan (Ku135) funktioita ei saatu selville, mutta se liittyi ilmeisesti jollakin tavalla uunin R101 koillispuolen kulmakiveen.

Uunin R101 edustalla etelässä ja lounaassa hiekan- ja noensekaisessa savessa (Y111) olleiden kivien alta ei paljastunut selkeitä rakenteita. Osa kivistä oli peräisin hajonneesta uunista. Toiset saattoivat kuulua joko uunin/rakennuksen pohjaksi koottuun terassiin tai rakennuksen kivijalkaan. Kivet olivat ylempänä läikikkäässä savensekaisessa mullassa (Y118). Alimmat kivet olivat puolestaan joko vaalean harmaan värjäytyneen saven (Y121), vaalean ruskean hiekansekainen saven (Y122) tai ruskean hiekansekaisen saven (Y123) päällä. Ruskeassa hiekansekaisessa savessa (Y123) oli palamisen merkkejä. Uunin edustalta saatiin vaalean harmaasta värjäytyneestä savesta (Y121) ja vaalean ruskeasta hiekansekaisesta savesta (Y122) löytöinä rautaesineitä, tuluspiitä, palanutta savea ja palanutta luuta (KM 2003102: 234–241, 1192–1197).

Uunin R101 vierellä etelässä olleen terassin koillis- ja lounaispuolisten isojen kulmakivien edustalla oli pienistä kivistä ladotut tasaiset kiveykset (R116, R117). Koillisen noin 0,9 x 0,9 metriä laajan latomuksen (R116) kivet olivat vaalean ruskean harmaassa hiekansekaisessa savessa (Y102). Vaalean ruskean harmaasta hiekansekaisesta savesta (Y102) saatiin löytöinä mm. punasavikeramiikkaa, naula, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 61–62, 69, 71, 1153–1154). Punasavikeramiikka ajoittuu joko 1400- tai 1500-luvulle. Latomuksen (R116) alla oli läikikästä hiekansekaista savea (Y119). Lounaassa olleen noin 2,5 x 1,5 metriä laajan latomuksen (R117) kivet olivat vaalean ruskeassa hiekansekaisessa savessa (Y105). Latomuksen alla oli vaalean ruskeaa laikukasta hiekansekaista savea (Y122) ja latomuksen R128 osa.

Uunin R101 länsipuolella oli pohjakaavaltaan suorakulmainen 2,6 x 1,6 metriä laaja kuoppa (Ku129), jolla oli pienistä kivistä ladotut seinät ja reunat (R128). Osa kivistä oli rapautunut. Kuopan täytteenä oli vaalean ruskeaa hiekansekaista savea (Y105). Saven (Y105) seassa oli jonkin verran tiilen kappaleita ja palanutta savea. Kuopasta (Ku129) saatiin löytöinä mm. naula ja veitsi (KM 2003102: 111, 151–152).

Uunin R101 luoteispuolella kaivausalueen GB1 pohjoisprofiilin edustalla oli läikikästä tumman ruskeaa hiekansekaista savea (Y104) ja vaalean ruskeaa hiekansekaista savea (Y105) täynnä ollut kuoppa (Ku115). Tumman ruskeasta hiekansekaisesta savesta (Y104) löytyi kuopan kohdalta mm. hioinkivi, naula, kuonaa, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 78–88, 1158–1159). Vaalean ruskeasta hiekansekaisesta (Y105) savesta saatiin kuopan kohdalta talteen punasavikeramiikkaa, naula, tuluspiitä, luuta ja palanutta luuta (KM 2003102: 144–150). Punasavikeramiikkapala on luultavasti peräisin 1500-luvulta.

Kaivausalueen GB1 luoteispuolelta tuli turpeen ja pintamaan (Y100) poiston jälkeen näkyville kivirivi (R110) ja iso kivi (R109). Molemmat näyttivät kuuluvan kaivausalueen koillis-kulmassa sijainneen rakennuksen GB1/II länsipäässä olleeseen luode-kaakkosuuntaiseen kivijalkaan. Pohjoisessa oli halkaisijaltaan noin 0,5–1 metriä isoja kiviä, joiden vierellä oli pienempiä kiviä (R110). Kivet näyttivät muodostavan kivijalan kulman. Kivien ympärillä oli lännessä vaalean ruskeaa hiekansekaista savea (Y105) ja idässä harmaan ruskeaa

hiekansekaista savea (Y106). Kivet olivat vaalean harmaan värjäytyneen saven (Y121) päällä.

Kivirivin R110 eteläpuolella oli halkaisijaltaan 1,2 metriä oleva iso kivi (R109), joka oli mahdollisesti rakennuksen GB1/II perustuksen lounaiskulman kulmakivi. Kivi (R109) oli asetettu kuoppaan, joka oli täyttynyt vaalean ruskealla savella (Y125). Kiven (R109) luoteispuolella oli vaalean ruskeassa hiekansekaisessa savessa (Y105) pienistä kivistä ladottu pohjakaavaltaan suorakaiteenmuotoinen kiveys, jonka päällä oli laakakivi (R120). Kiveys kuuluu mahdollisesti samaan kivijalkaan kuin R109 ja R110.

Rakennus GB1/III?

Kaivausalueen GB1 länsipuolelta paljastui vaalean ruskean hiekansekaisen saven (Y105) alta vaalean harmaan värjäytyneen saven (Y121) päällä ollut kiveys (R145). Kiveys (R145) jatkui kaivausalueen ulkopuolelle länteen. Kiveys (R145) saattoi joko olla erillinen rakennus GB1/III tai rakennuksen GB1/II lännessä oleva jatke. Edellisessä vaihtoehdossa rakenteet R109, R110 ja R120 kuuluisivat rakennukseen GB1/III. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa rakenteet R109, R110 ja R120 olisivat väliseinän osa.

Kiveyksen (R145) alueelta löytyi vaalean ruskeasta hiekansekaisesta savesta (Y105) mm. nauloja, veitsi, palanutta savea ja punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 89-94, 100-110). Punasavikeramiikkapalat ajoittuvat 1500-luvulta 1700-luvulle.

Kaivausalueen GB1 löydöt

Rautaesineet

Kaivausalueelta GB1 löydettiin runsaasti rautaesineitä: nauloja (147 kpl), hevosenkengänauvoja (6 kpl), veitsiä (7 kpl), pora, ongenkoukku, sirppi, rataskannus ja jääkenkä. Pääosa rautaesineistä liittyy rakentamiseen, käsitöihin ja elinkeinojen harjoittamiseen. Lisäksi jotkin rautaesineet (solki) kuuluvat vaatetukseen.

Muut metallit

Kaivausalueelta GB1 löydettiin yksi kupariseosta oleva hela (KM 2003102: 240). Talteen saatiin osia myös kahdesta muusta kupariseosta olleesta esineestä (KM 2003102: 215, 248).

Fajanssi

Kaivausalueelta GB1 löydettiin turpeesta ja pintamaasta (Y100) kaksi fajanssipalaa. Toinen pala on moderni (KM 2003102: 6). Toinen pala (KM 2003102: 55) voi sen sijaan olla peräisin 1700-luvulta. Vanhemman fajanssipalan savimassa on väriltään kellertävä. Ulkopinnalla on valkoisen tinalasituksen ja sinisen maalauksen jäännöksiä. Lasitus on lohjennut pois sisäpinnalta.

Punasavikeramiikka

Kaivausalueelta GB1 löydettiin 44 palaa punasavikeramiikkaa (267,82 g). Suuri osa paloista on peräisin padoista ja kulhoista. Lisäksi joukossa on osia ainakin yhdestä vadista. Lä-

hes kaikissa paloissa on sisäpinnalla lyijylasitusta. Astioiden ulkopinnoilla esiintyy rihlausta, uurteita ja kohovyökoristelua. Useat palat ovat nokeentuneita.

Taulukko 1. Kaivausalueen GB 1 punasavikeramiikkapalat

Astiatyyppi	Km-numero	Kuvaus	Yhteydet	Paino	Ajoitus ¹³
Pata	2003102: 14, 17, 21.	Kahva, kylkipala. Lasittamaton.	Y100	19,46 g	Kahva 1400/1500-luku
Pata	2003102: 62, 72 181.	Jalan pala, 2 kylkipalaa. Tumman vihreä lyijylasitettu sisäpinta.	Y100/R116, Y102, Y111/R101.	59 g	1400/1500-luku
Kulho/pata	2003102: 52, 63, 67, 83, 100, 112.	2 reunapalaa, 7 kylkipalaa. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Suunreunan ulkosivulla ura. Ulkopinnalla kohovyökoristelua.	Y100, Y102, Y104/Ku115, Y105.	26,81 g	1500-luku
Vati	2003102: 102, 104, 159.	3 reunapalaa, 10 kylkipalaa. Sisäpinnalla jäännöksiä vaalean lietteen päällä olleesta värittömästä lyijylasituksesta. Pistekoristelua.	Y105, Y108.	49,83 g	1600-luku?/1700-luku
Pata	2003102: 61, 108, 119, 144, 162.	Jalan kappale, jossa on mukana astian pohjaa. 4 kylkipalaa. Sisäpinnalla kellertävän ruskea lyijylasitus. Mahdollisesti samaa astiaa kuin alue GB2/III.	Y102/R116, Y105, Y105/Ku115, Y108.	83,38 g	1500-luku
Pata	2003102: 212, 213.	Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Suunreuna profiloitu. Ulkopinnalla ruskeaa liettä, kohovyökoristelua sekä korva.	Y119/R101.	25 g	(1400)/1500-luku
Pata/kulho	2003102: 34.	Suunreuna.	Y100	4,24 g	1500-luku

Lasi

Kaivausalueen GB1 turpeesta ja pintamaasta (Y100) löydettiin pala vaalean vihreää ikkunalasia (KM 2003102: 35). Ikkunalasissa on hiukan retusointia. Pala on aikaisintaan 1500-luvulta.

Turpeesta ja pintamaasta (Y100) saatiin talteen myös palat kahdesta suhteellisen tuoreesta vaalean vihreästä lasipullosta (KM 2003102: 11, 25).

Kiviesineet

Kaivausalueen GB1 löytöjen joukossa oli katkemia kolmesta hioinkivistä (KM 2003102: 8, 132, 179). Yksi kivistä (KM 2003102: 132) oli luultavasti tahkon osa. Tahkon halkaisija on ollut noin 17 senttimetriä.

Kaivausalueelta GB1 löytyi myös jonkin verran tuluspiitä (34 kpl/291,97 g).

Palanut savi/savitiivisteet

Kaivausalueelta GB1 löytyi 51528,1 grammaa palanutta savea. (Uunista R101 23546 grammaa ja uunista R103 4531 grammaa). Palaneesta savesta otettiin talteen 3216,8 grammaa (KM 2003102: 1129–1206).

Kaivausalueen GB1 palaneissa savissa on usein tasoitettu puoli, jonka vastakkaisella pinnalla on kivien, oksien tms. painaumuksia. Osassa tasoitetuista pinnoista on sormilla vedettyjä uurteita. Savien massa vaihtelee melko paljon. Osassa on runsaasti sekoitetta. Osassa ei juuri lainkaan. Sekoite vaihtelee hienosta karkeaan.

¹³ Suullinen tiedonanto M. Niukkanen 30.12.2003.

Luut

Kaivausalueelta GB1 löytyi 765,25 grammaa luuta. Luista 7,2% on palaneita.

Kuona

Kaivausalueelta GB1 löytyi jonkin verran rautakuonaa (2467,4 g). Kuonan joukossa oleva hyttikuona viittaa siihen, että kylässä on mahdollisesti harrastettu raudanvalmistusta.

5.2. Kaivausalue GB2 (242 m²)

Kaivausalueen GB2 sijainti määritettiin siten, että sen kohdalle osuivat vuoden 2002 kartoituksen rakennukset 8 ja 9. Kaivausalue ulottui lännestä linjalta Y=519 itään linjalle Y=541. Kaivausalueen eteläreuna kulki koordinaattipisteiden 79/525, 79/535, 81/535 ja 81/541 kautta. Kaivausalueen pohjoisraja noudatti kallion reunaa siten, että läntisin koordinaattipiste oli 92/525 ja itäisin 98,5/541. Kaivausten loppuvaiheessa avattiin kaivausalueen eteläpuolelle ruutu 79/535.

Kaivausalue GB2 kaivettiin turpeen ja pintamaan (Y200) poiston jälkeen kahdessa vaiheessa. Ensin tutkittiin kokonaan länsipuoli (GB2a) ja vasta sen jälkeen itäpuoli (GB2b). Turpeesta ja pintamaasta (Y200) löydettiin mm. punasavikeramiikkaa, nauvoja, hevosenkengän nauvoja, viikate, fajanssia, pullolasia, tuluspiitä, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 276–393, 1207–1241). Turpeen ja pintamaan (Y200) seassa oli sekä moderneja että vanhoja löytöjä. Jälkimmäiseen ryhmään kuului mm. 1500-luvun punasavikeramiikkaa.

Turpeen ja pintamaan alaiset yksiköt ja rakenteet olivat pääosin häiriintymättömiä. Ruudussa 91/537 kasvaneet kaksi isoa puuta olivat juurineen tuhonneet kaivausalueen itäpuolen (GB2b) kivirakenteita R201 ja R202. Uunin R201 kivirakenteiden sortuessa olivat paikalla olleet maakerrokset jonkin verran sekoittuneet. Kaivausalueen länsiosan (GB2a) rinte oli ilmeisesti ajan kuluessa jonkin verran sortunut ja sekoittunut.

Rakennus GB2/I

Turpeen ja pintamaan (Y200) poiston jälkeen tuli kaivausalueen länsiosasta (GB2a) esille noin 6 x 4 metriä laaja rakennuksen itäpäätty (GB2/I). Rakennus jatkui kaivausalueen ulkopuolelle länteen. Rakennuksen koillisnurkassa oli uuni (R203). Eteläsivulla ja kaakkoiskulmassa oli kivijalka (R217). Rakennuksen ja kallion reunan välissä oli pienistä kivistä koostunut tasainen kiveys (R219).

Rakennuksen (GB2/I) pohjana oli rinteeseen täytehiekasta (Y221) koottu terassi. Rinteen matalammalla puolella olevalle terassin reunalle oli täytehiekkan (Y221) sekaan asetettu eri kokoisia kiviä sitomaan maata paikoilleen. Täytehiekkakerroksen (Y221) paksuus oli noin 0,5 metriä. Rakennuksen kivijalka (R217) erottui selkeästi vain eteläsivulla ja kaakkoiskulmassa. Muualla kivijalan (R217) mahdollisella linjalla näkyi ainoastaan yksittäisiä kiviä. Kivijalka (R217) oli tehty isoista kivistä, joiden väliin oli asetettu pienempiä kiviä. Kaakkoiskulmassa näkyi yhdessä kohdassa kivien välissä palanutta savea. Kivijalka (R217) oli perustettu täytehiekalle (Y221) ja sen ympärillä oli vaalean harmaata läikikästä hiekkaa (Y215). Eteläpuolella kivijalan kohdalla oli täytehiekassa (Y221) isoja kiviä puhtaaseen

hiekkään (Y235) saakka. Kivet eivät olleet päällekkäin ladottuja, vaan niiden välissä oli täytehiekkää (Y221). Kivillä oli luultavasti vahvistettu terassin reunaa.

Vuoden 2002 syksyllä tehdyn koekuopan¹⁴ perusteella oletettiin, että rakennuksella (GB2/I) olisi laakakivinen lattia. Paikalla kaivettaessa esille tuli vain vaalean harmaassa läikikkäässä hiekassa (Y215) siellä täällä olleita erikokoisia kiviä. Ainoastaan edellisvuotisen koekuopan kohdalla oli jäljellä katkelma ehjää laakakivilattiaa. Sijainnin perusteella kyseessä saattoi olla oven edustalla sijainnut kynnyksiveys.

Rakennuksen kivijalan ja lattian kohdalla olleesta vaalean harmaasta läikikkäästä hiekasta (Y215) löytyi mm. raha (KM/rahakammio 2003401: 3), punasavikeramiikkaa, veitsi, keihäänkärki, hela, nauvoja, tuluspiitä, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 647–696, 698–724, 727–728, 1273–1280). Raha ja punasavikeramiikkapala ajoittuvat 1500-luvulle. Kivijalan edustalla olleelta rinteeltä kaivausalueen lounaiskulmasta löytyi tumman ruskeasta savensekaisesta hiekasta (Y216) liitupiipun kappale, tuluspiitä, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 729–731). Liitupiippu on peräisin aikaisintaan 1600-luvulta.

Mv/Rho dia 125357: 178

Kuva 5: Rakennus GB2/I, uuni R203, kuoppa ku224 ja kivijalka R217.
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Rakennuksen (GB2/I) koilliskulmasta paljastui turpeen ja pintamaan (Y200) alta pohjakaavaltaan nelikulmainen noin 3 x 4 metriä laaja vaalean harmaasta hiekasta (Y213) ja kivistä koostunut röykkiö. Tutkimusten edetessä selvisi, että kyseessä oli noin 2 x 2 metriä laaja uunin pohja (R203). Uunilla oli idässä, pohjoisessa ja lännessä noin puolen metrin korkuiset kivistä ladotut seinät. Uunin suuaukon puolella etelässä oli keskuksen reunalla ladotun seinän sijasta kolme suurta kiveä (halkaisijat 0,5–1 m). Uunin seinät oli perustettu täytehiekkakerroksen (Y221) päälle. Seinien alta ei löytynyt puiden jäännöksiä, vaan ainoastaan ohut kerros erittäin mustaa hiilensekaista hiekkaa (Y233). Seinärakenne jakaantui kolmeen osaan: alhaalla täytemaan päällä oli laakakivinen taso, keskivaiheilla erikokoisia kiviä ja ylhäällä isoja lohkokiviä. Seinien alaosissa oli kivien välissä vaalean harmaata hiekkaa (Y213), jonka seassa oli laastia ja palanutta savea. Ylempänä kivien välissä oli sa-

¹⁴ Ks. Suhonen 2002.

vea (Y220). Savesta (Y220) löytyi naula, luuta, suomuja, kotilon kuoria ja palanutta savea (KM 2003102: 755–760, 1286–1287).

Ladottujen ulkoseinien sisäpuolisesta uunin R203 keskuksesta tuli turpeen ja pintamaan (Y200) poiston jälkeen näkyville pieniä kiviä ja savea (Y220). Pinnalla olleiden kivien poiston jälkeen esillä oli pelkästään savea (Y220). Kaivausta jatkettaessa savesta (Y220) paljastui täytehiekkiaan (Y221) saakka jatkunut kivikerros. Kerroksen ylemmät kivet olivat savesa (Y220) ja alemmat laastinsekaisessa ruskeassa hiekassa (Y223). Kivet eivät muodostaneet missään vaiheessa tasoa. Laastinsekaisesta ruskeasta hiekasta (Y223) löytyi luuta (KM 2003102: 784–785).

Uunin R203 itä- ja pohjoisseinän vierellä oli täytehiekan (Y221) ja vaalean harmaan läikikkään hiekan (Y215) päällä 0,3–0,5 metriä leveä ja 0,1–0,2 metriä paksu puutaso (R203:1). Puutason päällä oli pieniä kiviä vaalean harmaassa hiekassa (Y213), jonka seassa oli laastia ja palanutta savea. Pohjoisessa kivet tukivat uunin seinää. Tällä kohdalla oli myös palanutta savea enemmän kuin muualla ympäristössä. Uunin länsi- ja eteläpuolella ei ollut puutasoja. Uunin eteläreunan isojen kivien edustalla oli neljän pystypaalun jäännökset. Lännessä ulkoseinän vierustalla oli ainoastaan iso kivi (lev. 0,7 m).

Uunin R203 päällä ja ympärillä turpeen ja pintamaan (Y200) alla olleesta vaalean harmaasta hiekasta (Y213) löytyi mm. rahoja (KM/rahakammio 2003401: 1-2), punasavikeramiikkaa, nauvoja, hevosenkengännauloja, arpakuutio, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 609–643, 1265–1271). Rahat ja punasavikeramiikka ovat peräisin 1500-luvulta. Puutason päällä olleesta vaalean harmaasta läikikkäästä hiekasta (Y215) saatiin uunin (R203) viereltä talteen yksi raha (KM/rahakammio 2003401: 4).

Osa uunin R203 pohjois- ja itäpuolen puutason vierellä olleista kivistä saattoi kuulua rakennuksen kivijalkaan. Lisäksi todennäköisen seinälinjan kohdalla idässä oli noin 1,5 x 1,5 metriä laaja tumman harmaata likamaata (Y218) ja kiviä täynnä ollut kuoppa (Ku224). Kuopan (Ku224) funktiota ei saatu selville. Kuopasta (Ku224) löytyi nauvoja ja rautaesineitä (KM 2003102: 786–788).

Pohjoisesta kallion reunan ja rakennuksen (GB2/I) välistä paljastui pintakerrosten (Y200) ja tumman ruskean humuksensekaisen hiekan (Y207) alta pikkukivistä koostunut tasainen kiveys (R219). Kiveys oli täytehiekkakerroksen (Y221) päällä ja kivien välissä oli vaalean harmaata läikikkäästä hiekkaa (Y215). Pikkukiveys (R219) jatkui itään linjalle Y=531 saakka. Kiveys saattoi olla rakennuksen pohjoispuolella kulkeneen tien pohja. Tumman ruskeasta humuksensekaisesta hiekasta (Y207) löytyi palanutta savea, haka ja 1500-luvun punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 554–557, 1258).

Rakennuksen GB2/I kohdalta löytyi täytehiekkakerroksen (Y221) yläpinnasta mm. palanutta savea, fajanssipala, nauvoja, rautaesineitä, tuluspiitä, palanutta luuta ja 1500-luvun punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 761–765, 769–770, 1288). Melko uudelta vaikuttava fajanssipala löytyi etelästä ruudusta 81/531 rakennuksen GB2/I kivijalan (R217) edustalla olleelta rinteeltä, missä maakerrokset ovat ilmeisesti jonkin verran sekoittuneet sortumisen vuoksi.

Rakennus GB2/II

Turpeen ja pintamaan (Y200) poiston jälkeen tuli kaivausalueen itäosasta (GB2b) esille noin 8 x 5 metriä laaja rakennuksen pohja (GB2/II). Rakennuksen kaakkoisnurkassa oli uuni (R201). Rakennuksen kivijalan (R234) osia oli säilynyt idässä, etelässä, lännessä ja luoteessa. Rakennuksen koko jäi epävarmaksi sen vuoksi, että ruudussa 91/537 olleet kaksi isoa kantoa juurineen estivät kaivamisen kaivausalueen itäreunan keskivaiheilla.

Rakennuksen eteläpuolelta tuli turpeen ja pintamaan (Y200) alta esille noin 4 x 4 metriä laaja kivistä ja harmaasta savensekaisesta hiekasta (Y211) koostunut matala röykkiö. Röykkiö paljastui harmaata savensekaista hiekkaa (Y211) ja irtokiviä poistettaessa uunin pohjaksi (R201).

Uuni R201 oli rakennettu rinteelle täytehiekasta (Y221) ja laastin- ja savensekaisesta hiekasta (Y226) kootulle terassille. Lännessä ja pohjoisessa oli yhä jäljellä kivistä ladotut pystyssä olevat seinät. Etelässä ja idässä olivat sen sijaan säästyneet vain yhdestä tai kahdesta laastin- ja savensekaisen hiekan (Y226) yläosassa olleesta kivikerrasta koostuneet seinien pohjat.

Uunin R201 pohjoisseinän pituus oli 2,5 metriä, leveys metrin ja korkeus 0,7–1 metriä. Pohjoisseinään tehdystä leikkauksesta paljastui, että kyseessä oli eräänlainen arkkurakenne; ulkopinnan sisäpuolella oli enemmän maata kuin kiviä. Seinän ulkopinnan rakenne jakaantui kivien koon perusteella kahteen osaan. Seinän yläosassa oli suuria kiviä ja alempana pienempiä. Pienempien kivien välissä oli alhaalta ylös seuraavat maakerrokset: täytehiekka (Y221), laastin- ja savensekainen hiekka (Y226) ja vaaleaa savi (Y227). Seinän itäosassa oli täytehiekkan (Y221) päällä lisäksi jonkin verran sekoittunutta vaaleaa/tummaa täytehiekkaa (Y230). Laastin- ja savensekaisen hiekan (Y226) ja vaalean savien (Y227) joukossa oli sekä palanutta savea että laastia. Vaaleasta savesta (Y227) löytyi luuta ja palanutta luuta (KM 2003102: 809-810).

Mv/Rho dia 125357: 182

Kuva 6: Rakennus GB2/II, uuni R201.

Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Uunin R201 länsiseinän pituus oli 3 metriä, leveys 0,5 metriä ja korkeus 0,4–0,5 metriä. Seinän korkeus laski pohjoisesta etelään päin. Seinä oli perustettu puhtaan hiekan (Y235) päällä olleelle täytehiekasta (Y221) ja laastin- ja savensekaisesta hiekasta (Y226) koostuvalle terassille. Seinän sisäsivulla oli isojen kivien väliin ladottu lohkokiviä. Seinän ulkosivu ja alaosa muodostuivat isoista kivistä, joiden väliin oli asetettu pieniä kiviä ja laastin- ja savensekaista hiekkaa (Y226). Kaivauksessa havaittiin merkkejä myös seinän ulkosivulla olleista puista. Puiden tehtävänä on mahdollisesti ollut osittain maasta koostuneen seinän koossapitäminen.

Uunin R201 neljä metriä pitkistä ja metrin levyisestä itäseinästä oli jäljellä ainoastaan alimmat kivet. Seinä oli perustettu puhtaan maan (Y235) ja täytehiekan (Y221) päällä olleelle laastin- ja savensekaiselle hiekalle (Y226). Seinän itäreunalla oli lohkokivistä muodostunut luode-kaakkosuuntainen noin 3,5 metriä pitkä linja, joka vaikutti rakennuksen kivijalalta (R234:1). Mahdollisen kivijalan ulkopuolella oli jäännöksiä sekä seinänsuuntaisista että seinästä ulospäin pistävistä puista. Puiden päällä oli uunista sortunutta kiveä harmaassa savensekaisessa hiekassa (Y211). Puiden alla oli ensin kerros kiviä ja harmaata savensekaista hiekkaa (Y211), sitten täytehiekkaa (Y221) ja lopuksi puhdasta hiekkaa (Y235).

Uunin R201 kolme metriä pitkistä eteläseinästä oli jäljellä ainoastaan alimmat kivet. Uunin seinä ja rakennuksen kivijalan välinen raja oli epäselvä. Seinä oli luultavasti noin metrin levyinen. Seinä oli perustettu puhtaan hiekan (Y235) ja täytehiekan (Y221) päällä olleelle laastin- ja savensekaiselle hiekalle (Y226). Eteläseinän ulkoreunalta tuli laastin- ja savensekaisesta hiekasta (Y226) esille itä-länsilinjassa olleita isoja kiviä, jotka oli perustettu täytehiekkaan (Y221). Kyseessä oli ilmeisesti rakennuksen eteläpuolisen kivijalan osa (R234:2).

Uunin R201 keskuksena oli pohjakaavaltaan soikean ympyränmuotoinen isoista kivistä muodostunut noin 2 metriä halkaisijaltaan ollut kehä. Kehän sisäpuolen täytteenä olleista kivistä ylimmät olivat harmaassa savensekaisessa hiekassa (Y211). Syvemmälle mentäessä kivien välissä ollut maa muuttui ensin tiiviiksi harmaaksi laastin- ja savensekaiseksi hiekaksi (Y226), sitten tumman harmaaksi hiilensekaiseksi hiesuksi (Y232) ja lopulta täytehiekaksi (Y221).

Uunin R201 päällä ja ympärillä olleesta harmaasta savensekaisesta hiekasta (Y211) löytyi mm. luuneulan katkelma, veitsi, avain, nappi, hela, nauvoja, hevosenkengän nauvoja, kuonaa, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 583–605, 1260–1264). Uunin kohdalla olleesta savensekaisesta hiekasta (Y226) löytyi mm. nauvoja, lasipikarin pohja, pullolasia, tuluspiitä, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 789–808, 1289–1290). Lasipikari ajoittuu ilmeisesti 1400-luvulle. Modernit lasipullon palat olivat todennäköisesti kulkeutuneet ylhäältä alas uunin kivrakenteen sortuessa ja liikeyssä ajan kuluessa roudan ja puiden juurien vuoksi.

Turpeen ja pintamaan (Y200), tumman ruskean hiekan (Y205), vaalean harmaan mullansekaisen hiekan (Y206) ja tumman harmaan hiekan (Y210) alta tuli esille rakennuksen GB2/II pohjois- ja länsipuolisen kivijalan jäännöksiä (R234: 3-4). Rakennuksen lounaiskoillisuuntaisen noin 8 metriä pitkän pohjoisseinän perustus (R234: 3) oli kaksiosainen. Idässä oli matala täytehiekasta (Y221) koostunut metrin levyinen ja noin 5 metriä pitkä maavalli. Vallin yläpinnalla oli pieniä kiviä ja vaalean harmaata mullansekaista hiekkaa (Y206). Vallin jatkona lännessä oli noin kolmen metrin matkalla jäännöksiä kivijalasta.

Kivijalan kivet oli perustettu täytehiekkaan (Y221) ja niiden ympärillä oli tummaa likamaata (Y218). Kivijalka jatkui luoteiskulmasta etelään.

Rakennuksen länsipuolisen kivijalan (R234:4) tarkan paikan määrittäminen oli rinteen jyrkkyyden vuoksi vaikeaa. Etelässä olleet kivijalkakivet olivat huomattavasti alempana kuin uunin vierellä pohjoisessa ollut lattiataso. Rakennuksen länsipuolen kivijalka jakaantui 2 metriä pitkään luode-kaakkosuuntaiseen, 2 metriä pitkään lounais-koillisuuntaiseen ja 3 metriä pitkään luode-kaakkosuuntaiseen osaan. Kivijalka teki ”mutkan” uunin pohjoisseinän kohdalla. Samalla paikalla oli kivijalan yhteydessä iso kivi (halk. 1 m), jonka koillispuolella oli tummaa likamaata (Y218) ja hiiltä täynnä ollut kuoppa (Ku236). Kivijalkakivien ympärillä oli muuten tummaa likamaata (Y218) paitsi, että lounaiskulmassa oli tumman harmaata hiekkaa (Y210). Rinteellä ollut tumman harmaa hiekka (Y210) oli pinnastaan sekoittunut.

Rakennuksen lounais- ja pohjoisseinien (R234: 3-4) ja uunin (R201) väliin jäi noin 2,5 x 4 metriä laaja sisätila. Turpeen ja pintamaan (Y200) alta tuli esille tumman ruskeaa hiekkaa (Y205) ja kiviä. Pintamaan (Y200) ja tumman ruskean hiekan (Y205) välinen raja ei ollut selvä. Syvemmälle kaivettaessa paljastui, että paikalla oli täytehiekkaan asetettuja kiviä, joiden ympärillä oli erittäin tummaa likamaata (Y218). Uunin vierellä kiveyksen päällä oli noin 3 x 1,5 metriä laajalla alueella puulattian (R237) jäännöksiä. Puulattian yhteydessä oli kolme pystypaaluja. Myös muualla sisätilassa havaittiin siellä täällä puiden jäännöksiä. Vaikuttivat siltä, että rakennuksella olisi ollut puulattia ja täytehiekkaan (Y221) asetetut kivet olisivat sen alainen tukirakenne. Uunin pohjoisseinän edustalla oli lattiaan liittyneen kiveyksen päällä sekoittunutta vaaleaa/tummaa täytehiekkaa (Y230), jonka yläosassa oli kivitaso.

Rakennuksen GB2/II kohdalla ja ympärillä turpeen ja pintamaan (Y200) alla olleesta tumman ruskeasta hiekasta (Y205) löytyi mm. palanutta savea, nauloja, hevosenkengännauvoja, fajanssia, pullolasia, tuluspiitä, luuta, palanutta luuta, 1500-luvun punasavikeramiikkaa ja joko 1400- tai 1500-luvulle ajoittuva kivisavikeramiikkapala (KM 2003102: 428–537, 1243–1254). Rakennuksen GB2/II pohjoisseinän maavallin (R234:3) yläosasta olleesta vaalean harmaasta mullansekaisesta hiekasta (Y206) saatiin talteen mm. palanutta savea, nauloja, hevosenkengännauvoja, tuluspiitä, luuta, palanutta luuta ja 1500-luvun punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 538–553, 1255–1257). Rakennuksen GB2/II länsipuolen kivijalan (R234: 4) eteläosan päällä olleesta tumman harmaasta hiekasta (Y210) löytyi mm. ikkunalasiasia, rautanauvoja, fajanssia ja 1500-luvun punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 570–582). Rakennuksen GB2/II sisätilan ja kivijalan (R234: 3-4) kohdalla olleesta tummasta likamaasta (Y218) löytyi mm. palanutta savea, nauloja, rautaesineitä, tuluspiitä, palanutta luuta ja luuta (KM 2003102: 732–754, 1281–1285). Uunin R201 pohjoisseinän edustalla olleesta vaaleasta/tummasta täytehiekasta (Y230) löytyi rautaesineitä, nauloja, luuta ja palanutta luuta (KM 2003102: 814–821). Rakennuksen GB2/II kohdalta löytyi täytehiekakerroksen (Y221) yläpinnasta mm. palanutta savea, nauloja, rautaesineitä, tuluspiitä, palanutta luuta ja 1500-luvun punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 766, 768, 771–783).

Kivilatomus R202

Kaivausalueen GB2 itäosan keskivaiheilla ruuduissa 91/537 ja 91/539 oli pohjakaavaltaan nelikulmainen noin 2,5 x 4 metriä laaja itä-länsisuuntainen kivilatomus. Paikalla ei voitu kaivaa, koska sen keskellä oli kahden erittäin suuren puun kannot juurineen. Kun juuret

lisäksi olivat siirtäneet useita kiviä pois paikoiltaan, ei rakenteen luonnetta saatu selville. Latomus ei kuitenkaan todennäköisesti kuulunut rakennukseen GB2/II.

Latomuksen kohdalla olleesta harmaasta hiekasta (Y212) löytyi naula, hevosenkengän nau-la, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 605–608).

Kaivausalueen GB2 löydöt

Rahat¹⁵

Kaivausalueen GB2 länsipuolisen rakennuksen GB2/I luota saatiin talteen neljä rahaa (KM/rahakammio 2003401: 1-4). Kolme rahoista löydettiin uunin (R203) viereltä joko vaalean harmaasta hiekasta (Y213; KM/rahakammio 2003401: 1-2) tai vaalean harmaasta läikikkäästä hiekasta (Y215; KM/rahakammio 2003401: 4). Neljäs raha (KM/rahakammio 2003401: 3) löytyi rakennuksen kivijalan (R217) kohdalta vaalean harmaasta läikikkäästä hiekasta (Y215).

Rautaesineet

Kaivausalueelta GB2 löydettiin nauvoja (176 kpl), hevosenkengänauvoja (33 kpl), veitsiä (10 kpl), pora, sirppi, avain, keihäänkärki ja solkia (3 kpl). Pääosa rautaesineistä liittyy raken-tamiseen, käsitöihin ja elinkeinojen harjoittamiseen. Lisäksi jotkin rautaesineet (soljet) kuuluvat vaatetukseen.

Muut metallit

Kaivausalueelta GB2 saatiin talteen myös joitakin kupariseosta olevia metalliesineitä: kaksi nappia (KM 2003102: 514, 590), kolme helaa (KM 2003102: 584, 668, 789), ongenkoukku (KM 2003102: 467), ongenpaino (KM 2003102: 551) ja kaksi kuparipadan osaa (2003102: 609, 655).

Fajanssi

Kaivausalueelta GB2 saatiin talteen 15 fajanssipalaa (12,76 g). Lähes kaikki fajanssipalat löytyivät joko pintakerroksesta (Y200) tai sen alla olleiden yksiköiden (Y205, Y210, Y215) yläosista. Täytehiekkerroksesta (Y221) löytynyt fajanssipala tuli ruudusta 81/531 raken-nuksen GB2/I kivijalan (R217) edustalla olleelta rinteeltä, missä maakerrokset ovat toden-näköisesti jonkin verran sekoittuneet sortumisen vuoksi.

Kaivausalueen GB2 fajanssipalat ovat melko pieniä ja huonokuntoisia. Paloissa on valkoi-sen tinalasituksen jäännöksiä. Maalauskoristelusta ei sen sijaan ole merkkejä. Suuri osa fajansseista on aikaisintaan 1800-luvulta.

Kivisavikeramiikka

Kaivausalueen GB2 itäpuolisen rakennuksen GB2/II kohdalla olleesta tumman ruskeasta hiekasta (Y205) löytyi kivisavikeramiikka-astian kylkipala. Pala on mahdollisesti peräisin kannusta. Keramiikan massa on kermanvärinen ja täysin sintraantunut. Ulkopinnalla on suolalasisitusta ja sisäpinnalla dreijausjälkiä. Pala on todennäköisesti Reininmaalta Sieg-

¹⁵ Rahojen tarkat määritykset olivat kaivauskertomuksen valmistuessa tekemättä, koska konservointi oli kesken.

burgista tuotua joko 1400-luvun jälkipuoliskolle tai 1500-luvun alkuun ajoittuvaa kivitava-
raa.

Punasavikeramiikka

Kaivausalueelta GB2 saatiin talteen 37 palaa punasavikeramiikkaa (243,1 g). Kaikki palat näyttävät olevan peräisin padoista. Suuressa osassa paloista on sisäpinnalla lyijylasitusta. Astioiden ulkopinnoilla esiintyy rihlausta, uurteita ja kohovyökoristelua. Lisäksi osa paloista on nokeentunut.

Taulukko 2. Kaivausalueen GB2 punasavikeramiikkapalat

Astiatyyppi	Km-numerot	Kuvaus	Yhteydet	Paino	Ajoitus ¹⁶
Pata?	2003102: 538	Kylkipala. Sisäpinnalla vihreä lyijylasitus. Ulkopinnalla nokea, rihlausta ja läikkä lyijylasitusta.	Y206	5,44 g	1500-luku
Pata?	2003102: 409	Reunapala. Sisäpinnalla ja suunreunan päällä väritön lyijylasitus. Ulkopinnalla kohovyö, jonka päällä lyijylasitusta ja bolus-raita.	Y204	15,4 g	1500-luku
Pata?	2003102: 531, 771	Reuna- ja kylkipala. Sisäpinnalla ruskea/vaalea ruskea laikukas lyijylasitus. Lasittamattomalla ulkopinnalla on ura.	Y205, Y221	9,41 g	1500-luku
Pata?	2003102: 764	Reunapala. Sisäpinnalla ja suunreunan ulkopinnalla lyijylasitusta. Reuna profiloitu. Ulkopinnalla kohovyö.	Y221	6,67 g	1500-luku
Pata	2003102: 286, 346, 372, 418, 446, 483, 487, 488, 554, 555, 556, 664, 678, 713, 715	5 reunapalaa, 14 kylkipalaa. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Suunreuna profiloitu. Suunreunan ulkosivulla ura. Lasittamattomalla ulkopinnalla rihlausta ja kohovyö.	Y200, Y204, Y205, Y207, Y215	134,85 g	1500-luku
Pata	2003102: 696, 697	Pohja, jossa kiinni jalan katkelma. Sisäpinnalla ruskean lyijylasituksen jäännöksiä.	Y215/R203	21,98 g	(1400)/1500-luku
Pata	2003102: 469, 611, 635, 679	Neljä kylkipalaa. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Lasittamattomalla ulkopinnalla nokea, ura ja rihlausta.	Y205, Y213, Y215	28,74 g	1500-luku
Pata	2003102: 572, 634, 659, 660	Reunapala ja 3 kylkipalaa. Reuna profiloitu. Sisäpinnalla vihertävä lyijylasitus. Lasittamattomalla ulkopinnalla kohovyö.	Y210, Y213, Y215	20,64 g	1500-luku
Pata	2003102:350	Kahvan kohta.	Y200	12,52g	Keskiaika

Liitupiippu

Kaivausalueelta GB2 löytyi tumman ruskeasta savisesta hiekasta (Y216) valkosavesta valmistetun liitupiipun koristelematon varren kappale (KM 2003102: 729). Liitupiippu ajoittuu aikaisintaan 1600-luvulle.

Lasi

Kaivausalueen GB2 itäisemmän uunin (R201) seinärakenteesta löydettiin savensekaisesta maasta (Y226) vaalean vihreän lasipikarin pohja (KM 2003102: 790). Lasipikaria on vaikea ajoittaa, mutta se voi olla peräisin 1400-luvulta (suullinen tiedonanto: Georg Haggrén 10.12.2003).

Kaivausalueelta GB2 saatiin talteen (Y205, Y210) kaksi palaa vaalean vihreää ikkunalasia (KM 2003102: 463, 570). Toisessa palassa (KM 2003102: 463) on retusointia. Palat ovat aikaisintaan 1500-luvulta.

Kaivausalueelta GB2 löytyi osia kolmesta melko uudesta lasipullosta. Vihreää lasia olevasta aikaisintaan 1800-luvulle ajoittuvasta pullosta otettiin talteen 61 palaa (KM 2003102: 311,

¹⁶ Suullinen tiedonanto M. Niukkanen 30.12.2003.

330, 352, 356, 359, 373, 378, 397, 461, 768, 778, 797). Pullon paloja oli uunin R201 kivirakenteissa ylhäältä turpeesta ja pintamaasta (Y200) lähtien pohjalla olleisiin täyterroksiin (Y221, Y226) saakka. Palat olivat kulkeutuneet ylhäältä alas uunin kivirakenteen sortuessa ja liikkuaessa ajan kuluessa roudan ja puun juurien vuoksi.

Kaivausalueen GB2 muut lasipullon palat löydettiin turpeesta ja pintamaasta (Y200). Toisesta vihreästä pullosta on jäljellä vain yksi pieni pala (KM 2003102: 366). Kolmas pullo (KM 2003102: 388) on läpinäkyvää kirkasta väritöntä lasia. Kyseessä on ilmeisesti lääkepullon tms. suuosa.

Kiviesineet

Kaivausalueen GB2 löytöjen joukossa on kahden hioinkiven katkelmat (KM 2003102: 642, 791). Lisäksi yhdessä kivessä on porausjälki (KM 2003102: 571).

Kaivausalueelta GB2 löytyi runsaasti tuluspiitä (62 kpl/1117,57 g).

Palanut savi/savitiivisteet

Kaivausalueelta GB2 löytyi 52789 grammaa palanutta savea. (Uunista R201 6706 grammaa ja uunista R203 12015 grammaa.) Palaneesta savesta otettiin talteen 3129 grammaa (KM 2003102: 1208–1291).

Savissa on usein tasoitettu sivu, jonka vastakkaisella pinnalla on kivien, oksien tms. painaumuksia. Osassa tasoitetuista pinnoista on sormilla vedettyjä uurteita. Savien massa vaihtelee melko paljon. Osassa on runsaasti sekoitetta. Osassa ei juuri lainkaan. Sekoite vaihtelee hienosta karkeaan.

Luuesineet

Kaivausalueelta GB2 saatiin talteen kaksi luuesinettä. Uunin R203 viereltä löydettiin vaalean harmaasta hiekasta (Y213) arpakuutio (KM 2003102: 621). Uunia R201 ympäröineestä harmaasta savensekaisesta hiekasta (Y211) saatiin talteen luuneulan katkelma (KM 2003102: 598).

Luut

Kaivausalueelta GB2 löytyi 4845,62 grammaa luuta. Luista 5% on palaneita.

Kuona

Kaivausalueelta GB2 löytyi runsaasti rautakuonaa (13451,35 g). Kuonan joukossa oleva hyttikuona viittaa siihen, että kylässä on mahdollisesti harrastettu raudanvalmistusta.

Puuesineet

Kaivausalueelta GB2 löydettiin uunin R201 rakenteista (Y211, Y218) kaksi teroitettua puuta/paalia (KM 2003102: 586, 748).

5.3. Kaivausalue GB3 (121 m²)

Kaivausalueen GB3 sijainti valittiin siten, että se oli vuoden 2002 kartoituksessa havaitun rakennuksen 7 kohdalla. Kaivausalue ulottui lännestä linjalta Y=543 itään linjalle Y=553 ja etelästä linjalta X=87 pohjoiseen linjalle X=97. Lisäksi kesän kenttätöiden loppuvaiheessa avattiin kaivausalueiden GB2 ja GB3 väliset ruudut 90-97/541 ja 97/543. Kaivausalue tutkittiin kokonaan. Linjan X=89 eteläpuolisesta osasta samoin kuin kaivausalueiden GB2 ja GB3 välisistä ruuduista 90-97/541 ja 97/543 poistettiin kuitenkin ainoastaan turpeet ja pintamaat (Y300).

Turpeesta ja pintamaasta (Y300) löydettiin mm. palanutta savea, nauvoja, tuluspiitä, pullo-lasia ja kuonaa (KM 2003102: 826-841, 1292-1295). Osa esineistä oli moderneja. Turpeen ja pintamaan (Y300) alapuoliset yksiköt ja rakenteet olivat häiriintymättömiä. Kaivausalueella GB3 oli jäännöksiä kahdesta rakennuksesta (GB3/I, GB3/II).

Rakennus GB3/I

Turpeen ja pintamaan (Y300) poiston jälkeen tuli kaivausalueen GB3 luoteisnurkasta esille noin 1,5 ja 2 metriä pitkät toisiinsa nähden suorassa kulmassa olleet kivilinjat (R302, R323). Kivet oli asetettu pohjamaan (Y311) päällä olleeseen läikikkääseen savensekaiseen hiekkaan (Y312) ja niiden yläosan ympärillä oli mullan- ja hiekansekaista savea (Y305). Eteläisempi kivilinja (R323) jatkui kaivausalueiden GB2 ja GB3 välissä sijainneen ruudun 93/541 puolelle. Luoteisnurkan kivilinjat olivat ilmeisesti kaivausalueen ulkopuolelle jääneen rakennuksen (GB3/I) kivijalan kaakkoiskulma. Eteläisempi kivilinja (R323) oli ilmeisesti lisäksi samalla rakennusten GB3/I ja GB3/II välinen seinä.

Mv/Rho dia 125357: 380

Kuva 7: Kuvassa edustalla rakennus GB3/I. Taustalla rakennus GB3/II.
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Rakennuksen GB3/I kivijalan edustalla idässä ja etelässä oli läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312) ja pohjamaassa (Y311) pienistä kivistä koostunut noin 3 x 2 metriä laaja pohjakaavaltaan J-muotoinen latomus (R318). Rakenne liittyi luultavasti joko rakennuksen GB3/I tai rakennuksen GB3/II kivijalkaan. Kyseessä oli mahdollisesti perustuksen ulkopuolelle asetettu kiveys.

Rakennuksen GB3/I kohdalta löytyi mullan- ja hiekansekaisesta savesta (Y305) nauvoja, kuonaa, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 887–889, 1299–1304). Lääkikkäästä savensekaisesta hiekasta (Y312) saatiin talteen mm. nauvoja, hevosenkengän nauvoja, tuluspiitä, kuonaa, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 960–966, 1317–1318). Lisäksi kaivausalueen GB3 luoteiskulmassa olleesta nokisesta hiekansekaisesta savesta (Y308) löytyi mm. luuta, kuonaa, tuluspiitä ja palanutta savea (KM 2003102: 913–921, 1311–1312).

Rakennus GB3/II

Turpeen ja pintamaan (Y300) poiston jälkeen tuli kaivausalueelta GB3 esille noin 10 x 4 metriä laaja rakennuksen pohja (GB3/II). Rakennuksesta oli jäljellä osia uunista (R301), kivijalasta (R313, R315, R323) ja lattiarakenteista (Y312, R314). Joko rakennus GB3/II tai siihen yhteydessä olleet toiset rakennukset jatkuivat sekä kaivausalueen GB4 puolelle (R401, ks. s 29.) että kaivausalueiden GB2 ja GB3 välisiin ruutuihin 89–93/541.

Kaivausalueen GB3 länsipuolelta paljastui turpeen ja pintamaan (Y300) alta pohjakaavataan nelikulmainen 2,5 x 2,5 metriä laaja lohkokivien rajaama oranssin harmaan hiekansekaisen saven (Y304) peittämä matala kumpare. Kaivausten edetessä selvisi, että kyseessä oli uunin pohja (R301). Uunin rakenteet jatkuivat länteen kaivausalueiden GB2 ja GB3 välisiin ruutuihin 91–93/541. Uunin jatkeena idässä oli kivijalan katkelma (R315).

Uunin R301 kohdalta löytyi turpeesta ja pintamaasta (Y300) rautaesine, pullolasia, kuonaa ja palanutta savea (KM 2003102: 836–838, 1293).

Mv/Rho dia 125357: 437

Kuva 8: Rakennus GB3/II:n uuni (R301) ja kivijalan katkelma (R315).
Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Uunin R301 neliömäistä keskustaa reunustivat pohjamaan (Y311) päälle asetetut isot kivet, joiden välissä oli pienempiä kiviä ja huonokuntoisen tiiliseinän jäännöksiä. Päällekkäistä kivi-/tiililadontaa oli jäljellä ainoastaan pohjoisessa ja idässä. Muualla oli säilynyt vain alin kivikerta. Uunin rakennekivien välissä oli seinän ulkolaidoilla ruskean harmaata hiekansekaisesta savea (Y307). Seinän sisäreunalla ja keskellä oli puolestaan oranssin harmaata hie-

kanssekaista savea (Y304). Uunin keskuksessa oli pohjamaan (Y311) päällä kerros tumman ruskeaa hiekanssekaista savea (Y310). Saven (Y310) alla oli pohjamaassa (Y311) nelikulmainen hiilikehä (Y320). Kyseessä saattoi olla uuniin liittyneen puurakenteen jäännös.

Uunin R301 kohdalla löytyi oranssin harmaasta hiekanssekaisesta savesta (Y304) tuluspiitä, ikkunalasia, luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 842–844, 1296–1298). Samalta paikalta saatiin ruskean harmaasta mullan- ja hiekanssekaisesta savesta (Y305) talteen luuta ja kuonaa (KM 2003102: 868–869). Ruskean harmaasta hiekanssekaisesta savesta (Y307) löytyi puolestaan mm. lukko, veitsi, naula, tuluspiitä, luuta ja kuonaa (KM 2003102: 899–905). Lisäksi tumman ruskeasta hiekanssekaisesta savesta (Y310) löydettiin uunin kohdalla luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 936–937).

Kaivausalueella GB3 oli kolme rakennuksen GB3/II kivijalkaan kuulunutta lounaiskoillissuuntaista kivilatomusta (R302, R313, R315).

Rakennuksen GB3/II pohjoissivulla oli uunin (R301) seinän jatkeena idässä noin 2 x 1,9 metriä laaja kivilatomus (R315). Latomuksessa oli päällekkäin 2-3 kivikertaa. Latomus oli eräänlainen arkkurakenne, sillä sen laidoilla oli isompia kiviä kuin keskellä. Latomuksen ylimmät kivet olivat ruskean harmaassa mullan- ja hiekanssekaisessa savessa (Y305) ja alimmat läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312). Latomuksen kohdalla löytyi ruskean harmaasta mullan- ja hiekanssekaisesta savesta (Y305) palanutta savea, naula ja kuonaa (KM 2003102: 873, 875). Samalta paikalta saatiin talteen myös tuluspiitä (KM 2003102: 993).

Metrin kivilatomuksesta R315 koilliseen oli noin 1,7 x 1,6 metriä laaja pohjakaavaltaan nelikulmainen kivilatomus (R303). Myös tämän latomuksen reunoilla oli isompia kiviä kuin keskellä. Latomuksen ylimmät kivet olivat ruskean harmaassa mullan- ja hiekanssekaisessa savessa (Y305) ja alimmat läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312). Rakenteen luonteen tulkintaa vaikeutti jonkin verran se, että sen kohdalla kasvaneen ison saarnin juuret olivat siirtäneet kiviä pois paikoiltaan.

Rakennuksen eteläisivulla oli 3,4 x 1,6 metriä laaja isoista kivistä muodostunut pohjakaavaltaan suorakulmainen lounaiskoillissuuntainen kivilatomus (R313). Latomuksen ylimmät kivet olivat mullan- ja hiekanssekaisessa savessa (Y305) ja alimmat läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312). Latomuksen koillispäädyssä oli 0,5 x 1 metriä laaja läikkä nokista hiekanssekaista savea (Y316). Latomuksen kohdalla löytyi läikikkäästä savensekaisesta hiekasta (Y312) kuonaa (KM 2003102: 992). Nokisesta hiekanssekaisesta savesta (Y316) saatiin talteen rautaesineen katkelma, kuonaa ja palanutta savea (KM 2003102: 995–996).

Rakennuksen GB3/II kohdalla pohjamaan (Y311) päällä olleessa läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312) oli runsaasti kiviä (R314). Kyseessä oli todennäköisesti kivistä ja maasta rakennuksen ja lattian pohjaksi rinteelle tehty terassi. Jotkin kerroksen (Y312) kivistä liittyivät ilmeisesti uuniin (R301) ja kivijalkoihin (R303, R313, R315). Läikikkäässä savensekaisessa hiekassa (Y312) olleen kiveyksen (R314) eteläreunalla oli isoja kiviä itälänsisuuntaisessa noin 3 metriä pitkässä rivissä.

Kaivausalueen GB3 koilliskulmassa oli L-muotoinen pienistä kivistä pohjahiekkaan (Y311) harvaan ladottu 2,5 x 2,5 metriä laaja kiveys (R319). Kiveystä ympäröi savensekainen hiekka (Y312). Kiveys oli mahdollisesti seinän pohjustus. Toisaalta kyseessä saattoi olla luonnon kiveys. Kiveyksen kaakkoispuolelta tuli läikikkään savensekaisen hiekan (Y312) alta esille tumman ruskeaa hiekanssekaista savea (Y322), jossa oli maatunutta puuta. Läu-

kikkäästä savensekaisesta hiekasta (Y312) löytyi kiveyksen kohdalta naula, luuta, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 972–979, 990).

Koko kaivausalueen kattaneesta ruskean harmaasta mullan- ja hiekkansekaisesta savesta (Y305) löytyi mm. nauloja, vyösolki, pora, tuluspiitä, luuta, kuonaa, palanutta savea ja 1500-luvulle sijoittuvaa punasavikeramiikkaa (KM 2003102: 845–872, 874, 876–886, 890–896, 1299–1304). Rakennuksen GB3/II kohdalla olleesta läikikkäästä savensekaisesta hiekasta (Y312) saatiin talteen kirves, hevosenkengän katkelma, veitsi, nauloja, tuluspiitä, kuonaa, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 938–957, 959–971, 973–978, 980–989, 991, 1314–1320).

Kaivausalueen kaakkoispuolella oli ruudussa 91/549 läikikkäällä savensekaisella hiekalla (Y312) täyttynyt 1 x 1 metriä laaja pohjamaahan (Y311) kaivettu kuoppa (Ku321). Kuopan funktioita ei saatu selville. Läikikkäästä savensekaisesta hiekasta (Y312) löytyi kuopan (Ku321) kohdalta kuonaa (KM 2003102: 958).

Kaivausalueen GB3 löydöt

Rautaesineet

Kaivausalueelta GB3 löydettiin nauloja (73 kpl), hevosenkengänauloja (8 kpl), hevosenkengän katkelma, veitsiä (2 kpl), lukko, solki ja kirves. Pääosa rautaesineistä liittyy rakentamiseen, käsitöihin ja elinkeinojen harjoittamiseen. Lisäksi jotkin esineet (vyönsolki) kuuluvat vaatetukseen.

Posliini

Kaivausalueelta GB3 löytyi turpeen ja pintamaan (Y300) alla olleen mullan- ja hiekkansekaisten saven (Y305) yläpinnasta ruudusta 91/549 kannon viereltä melko uuden posliinikahvikupin pala (KM 2003102: 859).

Punasavikeramiikka

Kaivausalueelta GB3 saatiin talteen 12 palaa punasavikeramiikkaa (108 g). Palat ovat peräisin kolmesta padasta. Padoissa on ollut sisäpinnalla lyijylasitusta. Yhden padan ulkopinnalla on ollut uurre- ja kohovyökoristelua. Osa paloista on nokeentunut.

Taulukko 3. Kaivausalueen GB3 punasavikeramiikkapalat

Astiatyyppi	Km-numerot	Kuvaus	Yhteydet	Paino	Ajoitus ¹⁷
Pata	2003102: 849, 861, 862, 863	4 reunapalaa, 6 kylkipalaa. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Lasittamattomalla ulkopinnalla ura ja kohovyö.	Y305	106,33 g	1500-luku
Pata	2003102: 929	Kylkipala. Sisäpinnalla vihreänlyijylasituksen jäännöksiä.	Y309	3 g	1500-luku
Pata	2003102: 934	Kylkipala. Sisäpinnalla lyijylasituksen jäännöksiä.	Y309	1,66 g	1500-luku

Lasi

Kaivausalueelta GB3 löydettiin uunin R301 luota mullan- ja hiekkansekaisesta savesta (Y305) ja oranssin harmaasta hiekkansekaisesta savesta (Y304) palat vihreää ikkunalasia (KM 2003102: 844, 872). Palat ovat aikaisintaan 1500-luvulta.

¹⁷ Suullinen tiedonanto M. Niukkanen 30.12.2003.

Kaivausalueelta GB3 saatiin turpeesta ja pintamaasta (Y300) talteen palat kahdesta vihreästä lasipullosta (KM 2003102: 827, 856). Molemmat pulloet ovat aikaisintaan 1800-luvulta.

Kiviesineet

Kaivausalueelta GB3 saatiin talteen runsaasti tuluspiitä (30 kpl/232 g).

Palanut savi/savitiivisteet

Kaivausalueelta GB3 löydettiin 25718,4 grammaa palanutta savea. (Uunin R301 kohdalta 4616 grammaa.) Palaneesta savesta otettiin talteen 2160 grammaa (KM 2003102: 1292–1321). Savissa on usein tasoitettu puoli, jonka vastakkaisella pinnalla on kivien, oksien tms. painaumuksia. Osassa tasoitetuista pinnoista on sormilla vedettyjä uurteita. Savien massa vaihtelee melko paljon. Osassa on runsaasti sekoitetta. Osassa ei juuri lainkaan. Sekoite vaihtelee hienosta karkeaan.

Luut

Kaivausalueelta GB3 löytyi 148 grammaa luuta. Luista 22,8 % on palaneita.

Kuona

Kaivausalueelta GB3 löytyi runsaasti rautakuonaa (28495,1 g). Kuonan joukossa oleva hyttikuona viittaa siihen, että kylässä on harrastettu raudanvalmistusta.

5.4. Kaivausalue GB4 (273 m²)

Kaivausalueen GB4 sijainti valittiin siten, että se oli vuoden 2002 kartoituksen rakennusten 3-6 kohdalla. Kaivausalueen länsireuna oli linjalla Y=555. Itäreuna kulki koordinaattipisteiden 91/567, 101/567, 101/571 ja 111/571 kautta. Eteläreuna oli linjalla X=91. Pohjois-sivu seurasi kallioleikkauksen reunaan siten, että länsipäänä oli koordinaattipiste 108,5/555 ja itäpäänä koordinaattipiste 111/571. Kaivausalue jakaantui maaston topografian perusteella kahteen osaan. Pohjoispuoli sijaitsi kallion terassilla. Eteläosa oli kallion juurella olevalla loivalla rinteellä.

Kaivausalue GB4 kaivettiin kahdessa vaiheessa. Turpeen ja pintamaan (Y400) poiston jälkeen kaivausta jatkettiin pohjaan saakka linjojen X=93, X=101, Y=561 ja Y=571 väliin jääneessä kaivausalueen kaakkoisosassa. Kesän 2003 kenttätöiden viimeisellä viikolla otettiin esille ruuduissa 93–97/553–555 sijainneen kivilatomuksen (R401) rakenteet. Samalla avattiin kaivausalueen GB3 pohjoisreunan ruutuihin 97/550–552 1,5 metriä leveä ja 2,5 metriä pitkä kaista.

Turpeesta ja pintamaasta (Y400) löydettiin mm. nauvoja, kuonaa, luuta, palanutta luuta ja savea (KM 2003102: 998–1046, 1322–1333). Osa esineistä oli moderneja.

Kaivausalueen GB4 eteläosan kerrokset olivat jonkin verran häiriintyneet. Ruudussa 93/565 oli moderni koiranhauta. Lisäksi alueella oli siellä täällä muualta tuotuja isoja kiviä

(halk. 0,5–1 m). Kyseessä eivät olleet luonnonkivet, sillä niiden alla oli likamaata ja ne olivat rikkoneet pienistä kivistä koostunutta vanhempaa rakennetta (R410).

Kaivausalueen GB4 pohjoisosa

Kaivausalueen GB4 pohjoispuolella sijainneella kallioterassilla olleet vuoden 2002 kartoituksen rakennukset 3 ja 4 paljastuivat turpeen ja pintamaan (Y400) poiston jälkeen virhetulkinnoiksi. Terassilla oli runsaasti sekä muualta tuotuja kiviä että kallion louhinnassa syntyntä ”jättekiveä”. Mahdollisia rakenteita oli sekä terassin länsi- että itäpäässä.

Kaivausalueen GB4 luoteiskulmassa oli lounais-koillissuuntaisessa 2 metriä leveässä ja 4 metriä pitkässä sektorissa erikokoisia kiviä (halk. 0,1-1 m) tumman ruskeassa mullansekaisessa hiekassa (Y404). Kivien sijainti suhteessa kallioon oli sellainen, ettei kyseessä voinut olla rakennuksen kivijalka. Rakenne on mahdollisesti syntynyt, kun kiviä on siirretty pois kaivausalueen vieressä kulkeneen tienpohjan kohdalta.

Kallioterassin itäpäässä kaivausalueen GB4 koilliskulmassa oli noin 4 x 2 metriä laajalla alueella runsaasti kiviä rautapitoisessa mullansekaisessa hiekassa (Y407). Kyseessä oli ilmeisesti peltoraunio. Rautapitoisesta mullansekaisesta hiekasta (Y407) löydettiin palanutta savea ja kuonaa (KM 2003102: 1047).

Kaivausalueen GB4 eteläosa

Kallioterassin juurella lännessä oli kaivausalueelta GB3 kaivausalueelle GB4 jatkuneen rakennuksen itäpääty (GB4/I, R401). Kaivausalueen GB4 kaakkoiskulmassa oli mahdollinen rakennuksen pohja (GB4/II, R410). Lisäksi kallioterassin reunalla oli kaksi kivilatomausta (R402, R403). Aikataulullisista syistä johtuen kaivausalueen GB4 eteläpuolen rakenteista tutkittiin pohjaan saakka ainoastaan kaakon mahdollinen rakennus (GB4/II, R410) ja kallionreunan itäisempi kivilatomaus (R403).

Kaivausalueen GB4 eteläosan länsipuolelta tuli turpeen ja pintamaan (Y400) poiston jälkeen esille noin 3 x 4 metriä laaja lounais-koillissuuntaisen rakennuksen itäpääty (GB4/I; R401). Rakennus jatkui kaivausalueen GB3 puolelle. Ajan puutteen vuoksi rakenteen R401 tutkimus rajoittui ainoastaan siihen, että se paljastettiin kokonaan esille tumman ruskean hiekan/likamaan alta (Y409). Rakennuksen koilliskulmassa oli noin 3 x 1 metriä laaja nelikulmainen kivilatomaus. Mahdollisen päätyseinän paikalla ollut kivilinja oli epäselvä sen vuoksi, että sen kohdalla oli iso puunkanto juurineen. Rakennuksen eteläseinän todennäköisellä paikalla näkyi noin kaksi metriä pitkä ja metrin leveä lounais-koillissuuntainen pienistä kivistä koostunut kiveys.

Rakennuksen GB4/1 (R401) kohdalta löydettiin turpeesta ja pintamaasta (Y400) kuonaa (KM 2003102: 1032, 1064). Samalta paikalta otettiin tumman ruskeasta hiekasta/likamaasta (Y409) talteen naula, hevosenkengän naula, punasavikeramiikkaa, tuluspiitä, kuonaa, palanutta luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 1114–1115, 1117–1120, 1342). Punasavikeramiikkapalan (:1117) ajoitus on epävarma. Se voi olla joko keskiaikainen tai nuorempi.

Turpeen ja pintamaan (Y400) alta paljastui kallion reunan syvennyksestä ruuduista 97-99/557-559 noin 2,5 x 1 metriä laaja kivilatomaus (R402). Latomaus koostui nyrkin-kokoisista kivistä ja tumman ruskeasta hiekasta/likamaasta (Y409). Latomusta ei purettu

ja sen funktio jäi selvittämättä. Latomuksen kohdalta löytyi turpeesta ja pintamaasta (Y400) palanutta savea ja hevosenkengännaula (KM 2003102: 1033, 1332–1333).

Noin 1,5 metriä kivilatomuksesta R402 koilliseen oli kallion reunan syvennyksessä turpeen ja pintamaan (Y400) alla noin 2 x 2 metriä laaja kivilatomus R403. Latomuksen keskikohdalla oli porras. Latomus koostui noin 0,1–0,3 metriä halkaisijaltaan olleista kivistä, joiden välissä oli läikikästä vaalean harmaata/ruskeaa hiekkaa (Y408). Kun latomus purettiin, sen alta paljastui rautapitoista hiekkaa (Y411). Rakenteen funktiota ei saatu selville. Rakenteen (R403) kohdalta löytyi turpeesta ja pintamaasta (Y400) nauloja (KM 2003102: 1034, 1038).

Kallion reunan itäisemmän kivilatomuksen (R403) etelä- ja kaakkoispuolelta paljastui turpeen ja pintamaan (Y400) alta noin 4 x 2 metriä laajalta alueelta isoja kiviä, joiden välissä oli pienempiä kiviä. Lounaassa kivien yläosan ympärillä oli tumman ruskeaa hiekkaa/likamaata (Y409) ja alaosan läikikästä vaalean harmaata/ruskeaa hiekkaa (Y408). Koillisessa kivien yläosan ympärillä oli läikikästä vaalean harmaata/ruskeaa hiekkaa (Y408) ja alaosan rautapitoista hiekkaa (Y411). Kiveyksen tarkoitusta ei saatu selville. Kyseessä ei kuitenkaan ollut luonnon kiveys.

Mv/Rho dia 125357: 473

Kuva 9: Kaivausalueen kaakkoiskulman kiveys R410.

Kuvaaja: V.-P. Suhonen

Kaivausalueen kaakkoiskulmasta paljastui turpeen ja pintamaan (Y400) alta noin 5 x 3 metriä laaja pohjakaavaltaan suorakaiteenmuotoinen pienistä kivistä koostunut tasainen kiveys (R410). Kiveys oli suurin piirtein vuoden 2002 kartoituksen rakennuksen 6 kohdalla. Tumman ruskeassa hiekassa/likamaassa (Y409) ja läikikkäässä vaalean harmaassa/ruskeassa hiekassa (Y408) oli 3-4 kerrosta kiviä. Kiveys ulottui pohjoisessa pohjamaahan (Y413) saakka. Etelässä kiveyksen alla oli sekä läikikästä vaalean harmaata/ruskeaa hiekkaa (Y408) että tumman ruskeaa hiekkaa/likamaata (Y409). Kiveyksen (R410) länsipuolella näkyi neliömäinen noin 0,5 x 0,5 metriä laaja alue, jossa oli ympäristöään vähemmän kiviä. Kyseessä saattoi olla yksinkertaisen uunin/lieden paikka.

Kiveyksen (R410) kohdalta löytyi läikikkästä vaalean harmaasta/ruskeasta hiekasta (Y408) luuta (KM 2003102: 1048). Tumman ruskeasta hiekasta/likamaasta (Y409) saatiin puolestaan talteen punasavikeramiikkaa, nauloja, hevosenkengän nauloja, veitsi, palanutta

luuta ja palanutta savea (KM 2003102: 1066–1092). Yksi punasavikeramiikkapala (:1092) ajoittuu 1500-luvulle.

Kaivausalueen kaakkoiskulman kiveyksen (R410) eteläsivulla oli ruudussa 93/501 tumman ruskeaa hiekkaa/likamaata (Y409) täynnä ollut 1 x 0,5 metriä laaja kuoppa (Ku412). Kuoppa jatkui kaivausalueen ulkopuolelle etelään. Kuopan funktioita ei saatu selville.

Kaivausalueen GB4 löydöt

Raudat

Kaivausalueelta GB 4 löydettiin nauvoja (34 kpl), hevosenkengänauvoja (3 kpl), veitsiä (2 kpl), lukko ja ongenkoukku. Pääosa rautaesineistä liittyy rakentamiseen, käsitöihin ja elinkeinojen harjoittamiseen. Kaivausalueelta GB4 löydettiin vähemmän rautaesineitä kuin muilta Gubbackan kaivausalueilta.

Punasavikeramiikka

Kaivausalueelta GB4 saatiin talteen neljä punasavikeramiikkapalaa (31,4 g). Palat ovat peräisin ruukusta ja kahdesta padasta. Padoissa on sisäpinnalla lyijylasitusta. Yhden padan ulkopinnalla on uurre- ja kohovyökoristelua. Osa paloista on nokeentunut.

Taulukko 4: Kaivausalueen GB4 punasavikeramiikkapalat

Astiatyyppi	Km-numerot	Kuvaus	Yhteydet	Paino	Ajoitus ¹⁸
Pata	2003102: 1066, 1080	Padanjalka, kylkipala. Sisäpinnalla ruskea lyijylasitus.	Y409/R410	11,89 g	?
Pata	2003102: 1092	Reunapala. Sisäpinnalla lyijylasituksen jäännöksiä. Ulkopinnalla kohovyö ja uurrekoristelua.	Y409/R410	3,25 g	1500-luku
Ruukku	2003102: 1117	Pohja. Lasittamaton.	Y409/R401	16,28 g	Keskiaika tai nuorempi

Lasi

Turpeesta ja likamaasta (Y400) löytyi modernia läpinäkyvää pullolasia (KM 2003102: 1012). Tumman ruskeasta hiekasta/likamaasta (Y409) saatiin talteen pala vaalean vihreää ikkunalasia (KM 2003102: 1099). Pala on aikaisintaan 1500-luvulta.

Kiviesineet

Kaivausalueelta GB4 löydettiin yksi pala tuluspiitä (KM 2003102: 1118).

Palanut savi/savitiivisteet

Kaivausalueelta GB4 löydettiin runsaasti palanutta savea (13892,1 g). Talteen otettiin 119,3 grammaa (KM 2003102: 1341–1342). Savissa on usein tasoitettu puoli, jonka vastakkaisella pinnalla on kivien, oksien tms. painaumuksia. Osassa tasoitetuista pinnoissa on sormilla vedettyjä uurteita. Savien massa vaihtelee melko paljon. Osassa on runsaasti sekoitetta. Osassa ei juuri lainkaan. Sekoite vaihtelee hienosta karkeaan.

¹⁸ Suullinen tiedonanto M. Niukkanen 30.12.2003.

Luut

Kaivausalueelta GB4 löytyi 1914,45 grammaa luuta. Luista 2 % on palaneita

Kuona

Kaivausalueelta GB4 löytyi runsaasti rautakuonaa (17935,83 g). Kuonan joukossa oleva hyttikuona viittaa siihen, että kylän alueella on mahdollisesti valmistettu rautaa.

5.5. Koeojat 1-7 (77 m²)**5.5.1. Koeoja 1 (18 m²)**

Vuoden 2002 kartoituksen rakennuksen pohjan 2 kohdalle avattiin kaivinkoneella pohjois-eteläsuuntainen 12,9 metriä pitkä ja 1,4 metriä leveä koeoja. Päämääränä oli saada varmuus siitä oliko paikalla rakennus. Lisäksi pyrittiin hankkimaan tietoa kulttuurikerroksen paksuudesta ja ajoituksesta.

Koeojan itäprofiilin eteläosassa oli harmaassa hiekansekaisessa savessa noin 3,5 metrin levyinen kiveys. Kiveys ulottui noin metrin matkalla puolen metrin syvyydessä olleeseen pohjamaahan saakka. Samalla kohdalla näkyi profiilissa myös lohkokiviä, hiiltä ja tiilimurskaa. Kyseessä oli luultavasti uunin paikka. Koeoja osui ilmeisesti rakennuksen päättyyn, sillä länsiprofiilissa ei ollut samanlaista kiveystä kuin itäprofiilissa.

Rakennuksen kohdalta ei saatu ajoittavia esinelöytöjä. Sen sijaan löydettiin 141,05 grammaa palanutta savea. Talteen otettiin 53,33 grammaa (KM 2003102: 1341–1342). Paloissa on painanteita.

5.5.2. Koeoja 2 (18 m²)

Vuoden 2002 kartoituksen rakennuksen 13 koillispuolelle avattiin kaivinkoneella 11,3 metriä pitkä ja 1,6 metriä leveä pohjois-eteläsuuntainen koeoja. Päämääränä oli saada varmuus siitä oliko paikalla rakennus. Lisäksi pyrittiin hankkimaan tietoa kulttuurikerroksen paksuudesta ja ajoituksesta.

Koeojan kohdalla ei ollut rakennuksia tai muita rakenteita. Maassa oli kuitenkin selviä merkkejä ihmisen toiminnasta. Turpeen alla oli 0,1–0,3 metriä paksu kerros harmaata hiekansekaista savea, jonka joukossa oli vähän nokea. Harmaa hiekansekainen savi ulottui syvemmälle etelässä, missä oli noin kahden metrin matkalla isoja kiviä. Kivien pohjoispuolella oli noin 0,3 metriä paksu ja metrin pitkä kerros värjäätynyttä ruskeaa hiekkaa, jonka seassa oli nokiläikkiä. Tämän kerroksen pohjoispäässä oli hyvin tumma nokinen läikkä.

Koeojan eteläosasta paljastui voimalinjan pylvään maadoituskaapeli.

Koeojasta ei saatu ajoittavia esinelöytöjä. Sen sijaan löydettiin 146,6 grammaa palanutta savea. Palaneesta savesta otettiin talteen 33,13 grammaa (KM 2003102: 1344). Paloissa on tasainen pinta, jossa on painanteita.

5.5.3. Koeoja 3 (9,4 m²)

Kaivausalueen metsän raivauksen jälkeen havaittiin voimalinjan alla nelikulmainen matala kumpare. Paikalle avattiin kaivinkoneella 6,7 metriä pitkä ja 1,4 metriä leveä pohjois-eteläsuuntainen koeoja. Päämääränä oli selvittää oliko kyseessä jokin rakenne. Lisäksi pyrittiin hankkimaan tietoa kulttuurikerroksen paksuudesta ja ajoituksesta.

Koeojan 3 kohdalla oli pienen rakennuksen jäännös. Turpeen alla oli 0,2–0,5 metrin syvyydelle ulottuva kulttuurikerros. Kulttuurikerros oli paksuimmillaan etelässä, missä oli kahden metrin matkalla kiviä ja palanutta savea sisältänyt kerros hiekansekaista savea. Kerroksen jatkeena pohjoisessa oli ohut kerros nokista hiekansekaista savea.

Rakennuksen kohdalta ei saatu ajoittavia esinelöytöjä. Sen sijaan löydettiin 291,65 grammaa kuonaa (KM 2003102: 1121–1122) ja 109,7 grammaa palanutta savea. Palaneesta savesta otettiin talteen 13,03 grammaa (KM 2003102: 1345).

5.5.4. Koeoja 4 (18 m²)

Vuoden 2002 kartoituksen rakennuksen 10 kohdalle avattiin kaivinkoneella 14 metriä pitkä ja 1,3 metriä leveä itä-länsisuuntainen koeoja. Päämääränä oli saada varmuus siitä oliko paikalla rakennus. Lisäksi pyrittiin hankkimaan tietoa kulttuurikerroksen paksuudesta ja ajoituksesta.

Koeojan keskikohdalla oli kaksi isoa kiveä (halk. > 1 m), joiden ympärille oli ladottu pienempiä kiviä. Isojen kivien länsipuolella oli 0,2–0,5 metriä paksu ja 4 metriä pitkä nokisesta mustasta hiekansekaisesta savesta ja palaneista nyrkinkokoisista kivistä koostunut palokerros. Nokinen hiekansekaisen savi jatkui noin metrin keskustan kivistä itään päin. Nyrkinkokoisia kiviä oli koeojan itäpuolella ainoastaan aivan isojen kivien vierellä. Nokisen hiekansekaisen saven alla oli isojen kivien molemmilla puolilla ruskeaa värjäätynyttä pohjamaata.

Koeojan perusteella varmistui, että paikalla on rakennuksen jäännös. Isot kivet kuuluivat todennäköisesti rakennuksen itäpäässä sijainneen uunin rakenteisiin. Nokisesta hiilensekaisesta maasta löytyi mm. rataskannus (KM 2003102: 1124) ja soljen katkelma (KM 2003102: 1124). Ojasta löydettiin myös 329,2 grammaa palanutta savea. Palaneesta savesta otettiin talteen 59,6 grammaa (KM 2003102: 1346-1347).

Koeojan 4 rakennus kuului todennäköisesti kaivausalueelta löytyneeseen ryhmäkylään.

5.5.5. Koeoja 5 (8,5 m²)

Vuoden 2002 kartoituksessa havaitun vanhan tien kohdalle avattiin kaivinkoneella 8,5 metriä pitkä ja metrin leveä pohjois-eteläsuuntainen koeoja. Päämääränä oli saada tietoa tien rakenteista ja ajoituksesta.

Noin 0,3 metrin syvyydellä turpeen ja savensekaisen ruskean harmaan hiekan alla oli kärkeasta kellertävästä hiekasta muodostunut terassi, jonka pinnalla oli ohut kerros erittäin nokista hiekkaa. Terassin leveys oli noin 2,5 metriä ja sen eteläpuolella oli oja.

Nokisesta hiekasta otettiin hiilinäyte (ks. liite 15). Radiohiilinäytteen (nro 3) tulos on 880 ± 45 BP (liite 15). Ajoitus on kalibroituna (Stuiver et al. 1998, OxCal v.3.9): 68,2% probability 1040AD(65,9%)1090AD, 1120AD(9,3%)1140AD, 1150AD(37,6%)1120AD; 95,4% probability 1030AD(84,4%)1260AD.

5.5.6. Koeoja 6 (2,3 m²)

Kaivausalueen luoteispuolisella rinteellä sijainneeseen painanteeseen (nro 26) kaivettiin lapiolla 2,3 metriä pitkä ja metrin leveä pohjois-eteläsuuntainen koeoja. Tarkoituksena oli selvittää oliko kyseessä jokin rakenne.

Koeojan pohjoispäästä paljastui turpeen ja 0,1–0,25 metriä paksun ruskean harmaata hiekkaa olleen kerroksen alta hyvin tummaa nokista hiekkaa, jonka seassa oli kiviä, kalkkikiviä ja palanutta savea. Kiveyksen alla oli ennen pohjamaata keltaista nokista hiekkaa, hiilikerros ja tummaa nokista hiekkaa.

Koeojan kohdalla oli luultavasti yksinkertainen maakuoppauuni, jossa on valmistettu joko kalkkia tai tiiliä.

Koeojasta löydettiin 441,32 grammaa palanutta savea. Palaneesta savesta otettiin talteen 17,18 grammaa (KM 2003102: 1348). Savissa on tasainen pinta, jossa on painanteita.

5.5.7. Koeoja 7 (3 m²)

Kesän 2003 kenttätöiden viimeisenä päivänä tehtiin kaivausalueen luoteispuolisella rinteellä sijainneiden painanteiden nro 24 ja 25 välille 4,3 metriä pitkä ja 0,7 metriä leveä koeoja. Päämääränä oli selvittää oliko kyseessä jokin rakenne. Ajan vähyden vuoksi koeojan kohdalta ehdittiin poistaa ainoastaan turpeet.

Turpeen alla oli hiilensekaista hiekkaa. Painanteiden välissä oli jonkin verran kiviä. Painanteiden funktiota ei saatu selville.

6. Yhteenveto ja tulokset

Museoviraston rakennushistorian osasto suoritti 23.6.–12.9.2003 Vantaan Länsisalmen Gubbackassa sijaitsevan autiotuneen kylätontin arkeologisen pelastuskaivauksen. Tutkimukset tehtiin sen vuoksi, että paikalle tullaan rakentamaan Vuosaaren sataman maaliikenneyhteyksiin kuuluva eritasoliittymä. Pelastuskaivausten valmistelu aloitettiin vuoden 2002 syksyllä autiotontin inventoinnilla ja kartoituksella. Vuonna 2003 avattiin autiotontin tuhoutumaan tulevaan itäosaan neljä kaivausaluetta ja seitsemän koeojaa. Tutkitun alueen laajuus oli yhteensä 884 m². Tavoitteena oli saada tietoa kylän ajoituksesta, rakenteista ja esineellisestä kulttuurista.

Kaivausalueen GB1 eteläosassa oli noin 7 x 6 metriä laaja rakennus, jonka kaakkoisnurkassa oli 1,4 x 1,8 metriä laaja pohjakaavaltaan u:n muotoinen uunin perustus. Rakennuksen kivijalan alla oli hiekankaisella savella täytetyt ojat. Kaivausalueen GB1 koilliskulmassa oli rakennuksen länsipääty, johon liittyi noin 2 x 2 metriä laaja pohjakaavaltaan nelikulmainen uunin perustus ja 2 x 2 metriä laaja kellarikuoppa. Kaivausalueelta löytyi mm. pu-

nasavikeramiikkaa, nauvoja, veitsiä, kannus, ongenkoukku ja jääkenkä. Esineet ajoittunevat 1400- ja 1500-luvuille.

Kaivausalueella GB2 oli kahden rinteellä olevalle täytemaaterassille perustetun rakennuksen jäännökset. Läntisempään rakennukseen kuului kivijalan katkelmien lisäksi noin 2 x 2 metriä laaja uuni. Uunista oli säilynyt 0,5 metriä korkeat kivistä ladotut seinät, joiden edustalla oli sekä pystypaalujen että hirsilankkujen jäännöksiä. Rakennuksesta löytyi mm. punasavikeramiikkaa, arpakuutio ja rahoja. Esineet ajoittunevat 1400- ja 1500-luvuille.

Kaivausalueen GB2 itäpäässä olleesta rakennuksesta oli säilynyt kivijalan katkelmien ja puulattian osien lisäksi noin 4 x 4 metriä laaja uunin pohja. Pohjakaavaltaan nelikulmaisen uunin keskus oli soikean ympyränmuotoinen. Uunin ladottu kiviseinä oli säilynyt parhaiten pohjoisessa, missä se oli metrin korkuinen. Rakennuksesta löytyi mm. ongenkoukku, nappi, veitsiä, lasipikarin pohja, punasavikeramiikkaa ja kivisavikeramiikkaa. Esineet ajoittunevat 1400- ja 1500-luvuille.

Kaivausalueella GB3 oli kahden rakennuksen jäännökset. Kaivausalueen luoteisosassa oli noin 1,5 x 2 metriä laaja rakennuksen kivijalan kaakkoiskulma. Kaivausalueen keskivaiheilla oli rinteelle tuodulle kivistä ja maasta koostuvalle terassille perustettu noin 10 x 4 metriä laaja rakennus. Rakennukseen kuuluneesta nelikulmaisesta noin 2,5 x 2,5 metriä laajasta uunista oli jäljellä ainoastaan alimmat kivet ja jonkin verran seinän tiilirakennetta. Kaivausalueelta löytyi mm. kirves, veitsiä ja punasavikeramiikkaa. Esineet ajoittunevat 1400- ja 1500-luvuille.

Kaivausalueen GB4 länsipuolella oli noin 4 x 3 metriä laaja rakennuksen itäpääty. Kaivausalueen GB4 kaakkoisnurkasta paljastui noin 4 x 2 metriä laaja kiveys. Kiveyksen itäpäässä oli mahdollisesti pohjakaavaltaan nelikulmaisen noin 1,5 x 1,5 metriä laajan uunin jäännös. Alueelta saatiin talteen mm. 1500-luvun punasavikeramiikkaa.

Gubbackan kaivausalueiden lähiympäristöön tehtyjen koeojien kohdalle osui jäännöksiä maakuoppauunista, vanhasta tiestä ja kolmesta rakennuksesta. Maakuoppauunissa on ilmeisesti poltettu joko kalkkia tai tiiliä.

Länsisalmen Gubbackan autiotontin itäpuoli on esinelöytöjen ja rakennejäännösten perusteella 1400-luvulta 1500-luvulle käytössä olleen ryhmäkylän osa. Merkkejä vanhemmasta tai nuoremman rakennustoiminnasta ei havaittu. Länsisalmen kylän vanhempi asutus on mahdollisesti sijainnut tulevan työmaa-alueen ulkopuolelle jäävässä autiotontin länsiosassa. Gubbackan autiotontin länsipuoli on edelleen muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettua muinaisjäännösalueetta.

HELSINGISSÄ 31.3.2003

V.-P. SUHONEN

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Voudintilit

Uusimaa 1577, KA 3372.

Maamittaushallituksen kartat

Brotherus, Samuel 1708: Geometrisk carta och afritning uppå Heikbacka by i Bargo herad sibbo sn Helssing kyrkciopiäll afmätt ahr 1708. MHA b 11b 7/1.

Westermarck, Nils 1764: Geometrisk charta, Westersundom bys åkrar och ängar i Sibbo sokn, Borgo Härad och Nylands län. Afmätt år 1764 af Nils Westermarck. MHA B11b 7/2-4.

Westermarck, Nils & Bonej, Johan 1763 & 1767: Geometrisk charta öfver Westersundoms byss ägor, uti Nylands län, Borgo härad och Hellsing sokn. Afattade år 1763 ja 1764 af Nils Westermarck och Johan Bonej. Andra delen. MH B11b 7/5-14.

Hagström, Carl 1776: Charta öfver andra delen af Westersundom eller Heikbacka bys skog. Nylands Borgo härad och Hellsing soch författad år 1776 af Carl Hagström. MH B11 7/15-19.

Hannikainen, P 1866: Karta öfver Westersundoms by´s egor i Helsing socken och härad af Nylands län affattade i affseende stroskiftsreglering år 1866. MH 11b 7/35-36.

Maamittaushallituksen arkisto Hki

Kartat ja asiakirjat

Bonej, Johan & Westermarck, Nils 1763/1803 (avritad). Geometrik Charta Wästersundoms by. 47: III-3(a).

Westermarck, Nils 1772: Charta över Torpåker om lyda til Wästerkulla gård. 461 c38.

Semberg, Johan 1776: Concept Carta Hejkbacka Skog uti Nylands Län Borgå Härad och Helsing Sockn. 47:VI -(3).

Hannikainen, P 1867: Westersundom Bys Egor. Helsing Sockn och härad af Nylands län. Affattade i afseende å storkiftsreglering. 47: XXXVI -(3), 680b c38 (asiakirjat).

Rauramo, Einar 1925: Karta över Heikas skattelägenhets RN:1 alla ägor i Vestersundom by av Helsing kommun och Nylands län. Mk 1:4000. 47:34-

Luukkonen, J. M 1933: Valtionmaantiealue. Kartta niistä maa-alueista, jotka tiloista Vesterkulla RN:1²⁰, Heikas RN:1⁴ ja Nikus RN:2⁹ Vestersundomin kylässä Helsingin kuntaa ja Uudenmaan lääniä lunastetaan yleiseksi maantieksi. Mk 1:2000. 47:38.

Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto

Venäläiset topografiset kartat, sarja A, VII: 31, 1873 (painettu 1909), 1: 42000.

Painetut lähteet

- FMU = Finlands medeltidsurkunder I.** –1400. Samlade och i tryck utgifna af Finlands Statsarkiv genom Reinh. Hausen. Helsingfors 1910.
- Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805.** Toimittajat Timo Alanen ja Saulo Kepsu. Suomen kirjallisuuden seuran toimituksia 505. Tampere 1989.
- REA = Registrum Ecclesine Aboensins eller Åbo Domkyrkans Svartbok.** Facsimile version with additions to the 1890 edition. Published by the state archives of Finland. Jyväskylä 1996.

Kirjallisuus

- Granlund, Åke 1956:** Studier över östnyländska ortnam. Studier i nordisk filogi 44. SSLF 358. Helsingfors.
- Kepsu, Saulo 2000:** Vanhat kylän paikat ja nimistö. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Kuisma, Markku 1990:** Helsingin pitäjän historia II, vanhan Helsingin synnystä Isoonvihaan 1550-1713. Jyväskylä.
- Nyberg, Paul 1931:** Sibbo sockens historia I. Intill början av 1700-talet. Helsingfors.
- Orrman, Eljas 1979:** Medeltida skatteenheter i Södra Finlands svenskbygder. Historisk tidskrift för Finland 1979. Helsingfors.
- Sarmaja-Korjonen 1992:** Fine-interval pollen and charcoal analyses as traces of clearance periods in S Finland. Acta Botanica Fennica 146. Helsinki.
- Vuorela, Irmeli 1990:** Helsingin Vuosaaren luonnon- ja asutushistorian paleoekologinen tutkimus. Geologian tutkimuskeskus, raportti KA 43/90/2. Espoo.

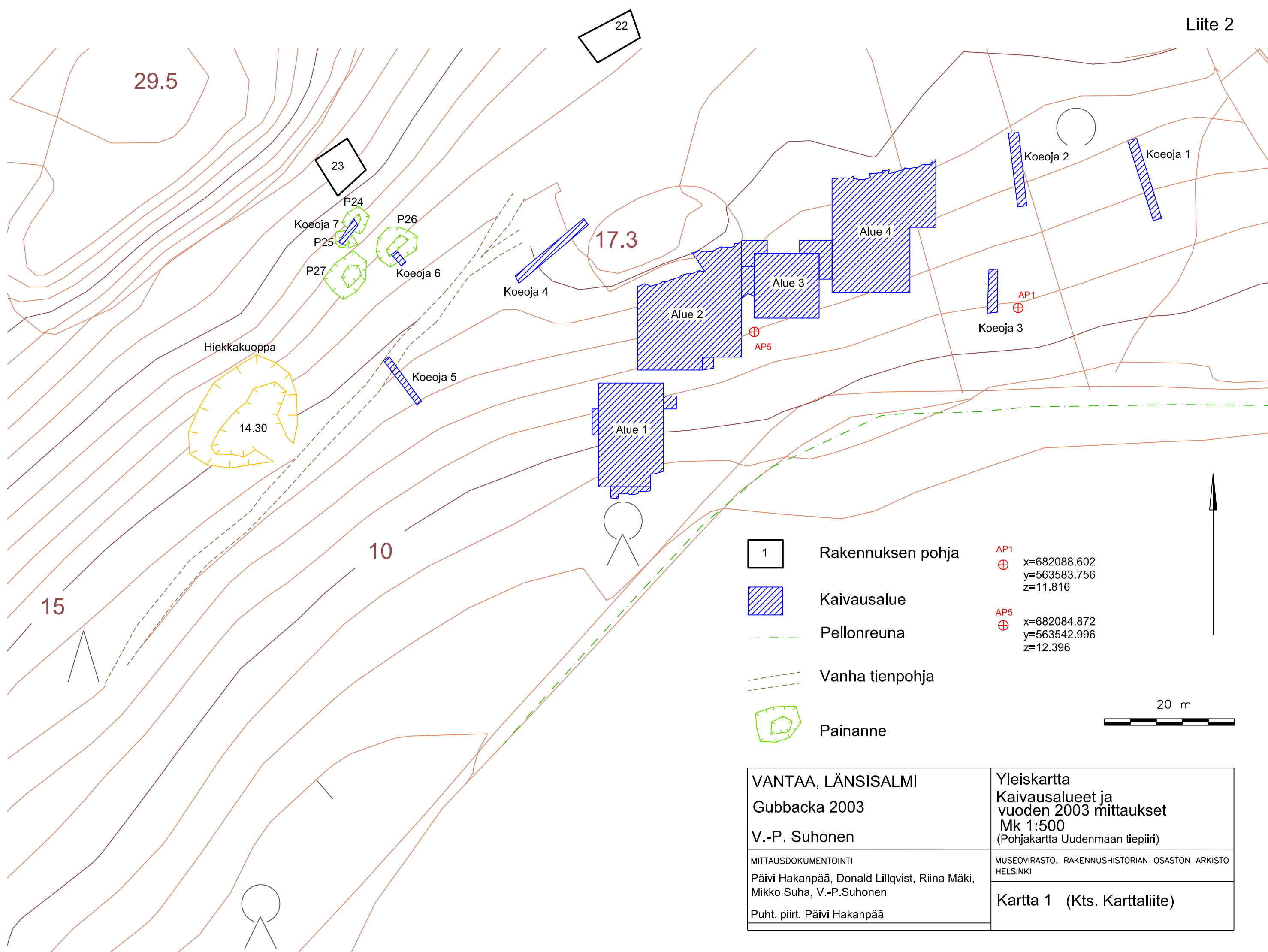
Vantaa Länsisalmi Gubbacka 2003

PK 2043 07

Peruskartta 1:20 000

PerusCD 2002

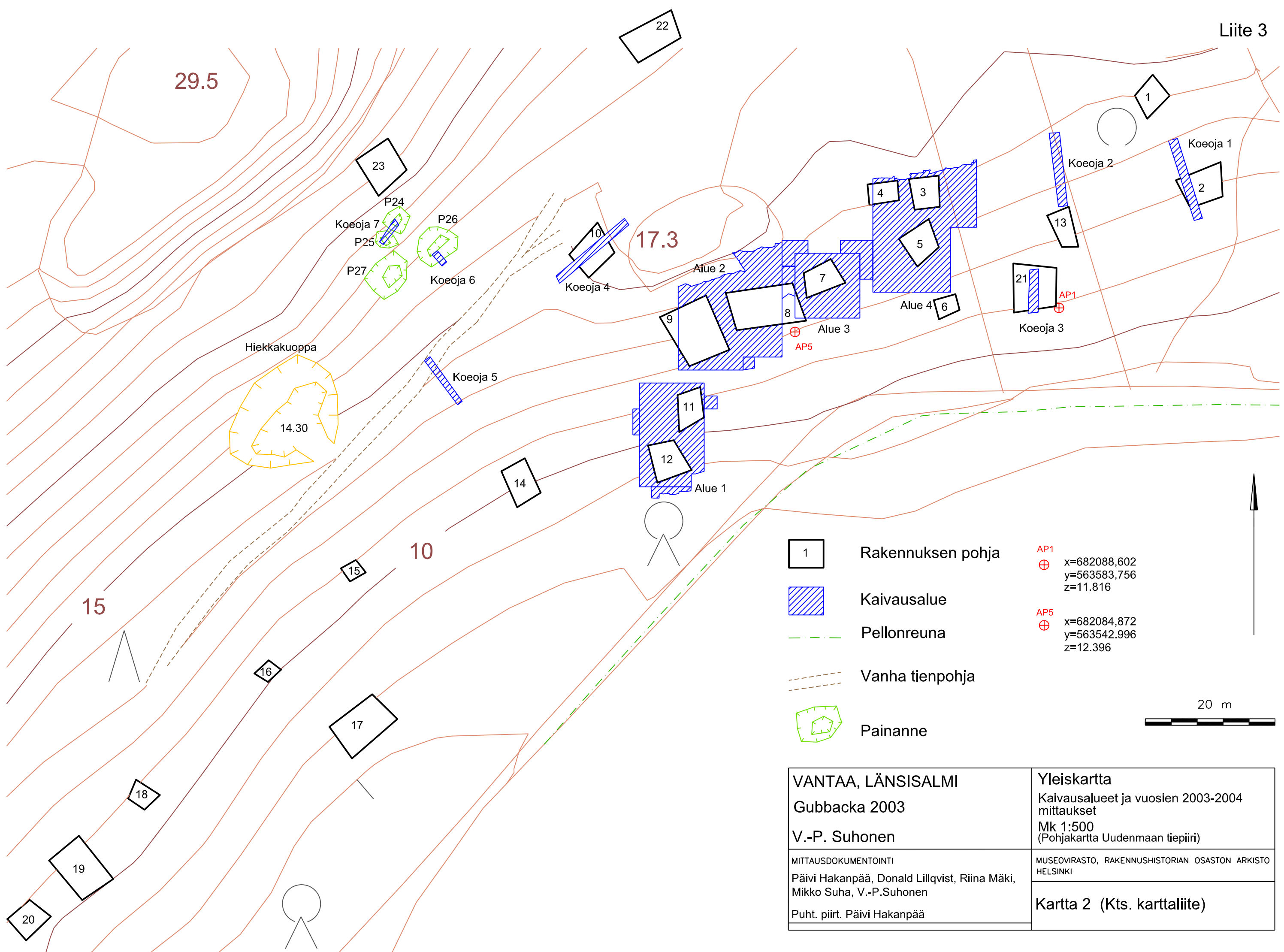
- Rakennuksen pohja
- Kaivausalue
- Pellonreuna
- Vanha tienpohja
- Painanne

AP1
 ⊕ x=682088,602
 y=563583,756
 z=11.816

AP5
 ⊕ x=682084,872
 y=563542,996
 z=12.396

<p>VANTAA, LÄNSISALMI Gubbacka 2003 V.-P. Suhonen</p>	<p>Yleiskartta Kaivausalueet ja vuoden 2003 mittaukset Mk 1:500 (Pohjakartta Uudenmaan tiepiiri)</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Päivi Hakanpää, Donald Lillqvist, Riina Mäki, Mikko Suha, V.-P.Suhonen Puht. piirt. Päivi Hakanpää</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI</p> <p>Kartta 1 (Kts. Karttaliite)</p>

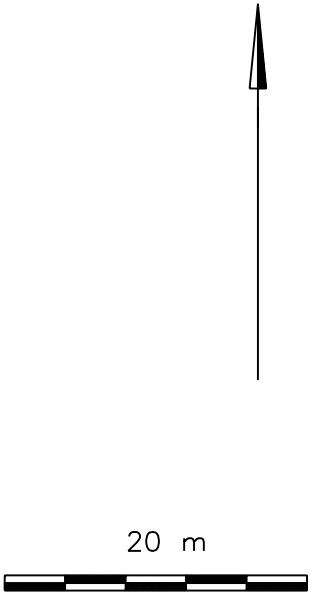

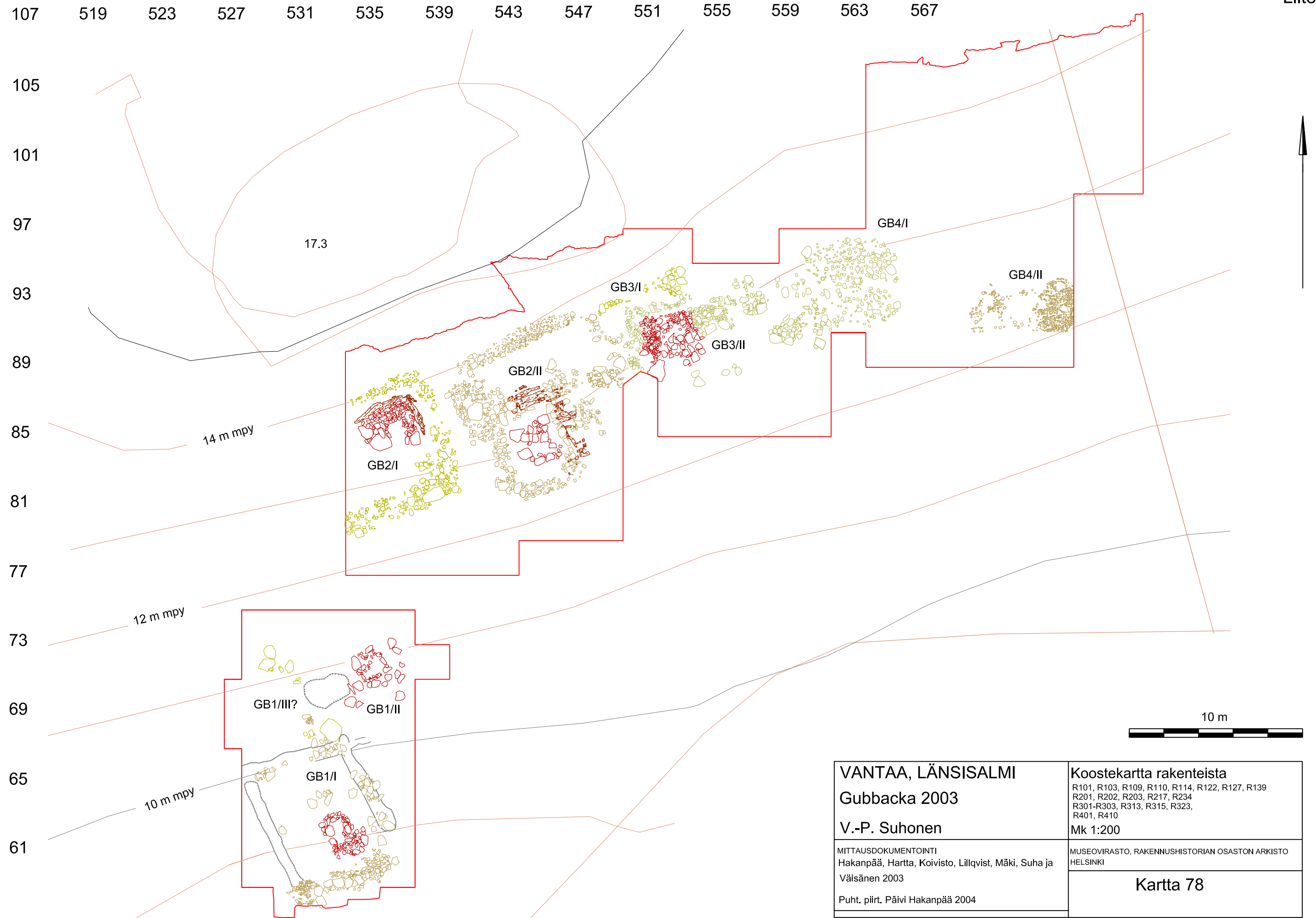
- Rakennuksen pohja
- Kaivausalue
- Pellonreuna
- Vanha tienpohja
- Painanne

AP1
 ⊕ x=682088,602
 y=563583,756
 z=11.816

AP5
 ⊕ x=682084,872
 y=563542,996
 z=12.396

<p>VANTAA, LÄNSISALMI Gubbacka 2003 V.-P. Suhonen</p>	<p>Yleiskartta Kaivausalueet ja vuosien 2003-2004 mittaukset Mk 1:500 (Pohjakartta Uudenmaan tiepiiri)</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Päivi Hakanpää, Donald Lillqvist, Riina Mäki, Mikko Suha, V.-P. Suhonen Puht. piirt. Päivi Hakanpää</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI</p> <p>Kartta 2 (Kts. karttaliite)</p>

<p>VANTAA, LÄNSISALMI Gubbacka 2003 V.-P. Suhonen</p>	<p>Koostekartta rakenteista R101, R103, R109, R110, R114, R122, R127, R139 R201, R202, R203, R217, R234 R301-R303, R313, R315, R323, R401, R410 Mk 1:200</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Hakanpää, Hartta, Koivisto, Lillqvist, Mäki, Suha ja Väisänen 2003 Puht. piirt. Päivi Hakanpää 2004</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 78</p>